

IT-stödd distansutbildning inom medicin och vård

höstterminen 2003

- ur studenternas perspektiv

Gunilla Mårald
Pernilla Westerberg

Umeå Centre for Evaluation Research
Juni 2004

Innehållsförteckning

<i>Inledning</i>	3
<i>IT-stödd distansutbildning inom medicin och vård höstterminen 2003</i>	5
<i>Studiens genomförande</i>	7
<i>”IT-studenten” inom vård och medicin</i>	9
<i>Kön, ålder och län</i>	9
<i>Sysselsättning och familjeförhållanden</i>	10
<i>Studiebakgrund</i>	12
<i>IT-vana</i>	13
<i>”IT-studentens” erfarenheter av Nätuniversitetet och IT-stödd distansutbildning</i>	14
<i>Motiv för att studera på distans med IT-stöd</i>	16
<i>Utbildningsstöd</i>	19
<i>Läraren</i>	21
<i>Fysiska sammankomster</i>	25
<i>Kurskamrater</i>	28
<i>IT-stöd</i>	30
<i>Datorkommunikation</i>	33
<i>Tekniken</i>	35
<i>Kunskaper och färdigheter</i>	38
<i>Studenternas värdering av nyttan med utbildningen</i>	39
<i>Rekommendera IT-stödd distansutbildning</i>	40
<i>Studenternas egna ord om studentnyttan</i>	41
<i>Sammanfattning</i>	45
<i>Litteratur</i>	48
<i>Bilaga: Elektronisk enkät</i>	50

Inledning

Centrum för utvärderingsforskning (UCER), vid Umeå universitet, har fått Myndigheten för Sveriges nätuniversitets uppdrag att utvärdera studentnyttan av Nätuniversitetet och IT-stödda distansutbildningar. Uppdraget sträcker sig över tre år och studentnyttan kommer att undersökas på olika sätt under dessa tre år. Det är främst studenternas egna värderingar av studentnyttan som kommer att undersökas, men också lärares och arbetsgivares värderingar kommer att vägas in när övergripande slutsatser om studentnyttan dras i slutet av projektet. Under projektets första år är det utbildningar på medicin- och vårdområdet som utvärderas och under de kommande två åren är det naturvetenskapliga/tekniska respektive juridiska/samhällsvetenskapliga utbildningar som står i fokus.

Av Myndigheten för Sveriges nätuniversitets verksamhetsplan för år 2003 framgår att det är viktigt med utveckling av IT-stödd distansutbildning och man nämner några ämnesområden som bör prioriteras: Lärarutbildning, medicin-, vård-, hälso- och omsorgsutbildningar, teknik och naturvetenskap samt språk. Det utbildningsområde som står i fokus under UCERs utvärderings första år är alltså ett av dessa prioriterade ämnesområden, nämligen medicin och vård (i denna benämning ingår här också hälso- och omsorgsutbildningar).¹ I verksamhetsberättelsen för år 2002 skriver myndigheten att: ”Nätuniversitetet anser det viktigt att bevaka vård/medicin/hälsa/omsorg mot bakgrund av områdets stora kompetensbehov”.² Detta är något som också understryks i rapporten *Nätverka för nätlärande inom medicin, vård och omsorg* där Petersson och Utbult skriver att det finns ett stort behov av flexibel utbildning inom området,³ såväl hos de potentiella studenterna som hos deras nuvarande och/eller framtida arbetsgivare⁴. I samma rapport lyfter Umefjord fram en annan viktig aspekt, nämligen att nätet erbjuder möjligheter som förändrar rutiner och arbetssätt inom vården. Det finns därför ett ”behov av att alla ökar sina kunskaper om informations- och kommunikationsteknik i allmänhet och internet i synnerhet.”⁵ Det finns med andra ord en efterfrågan också på de kunskaper som studenterna, utöver ämneskunskaper, kan tillägna sig i en IT-stödd distansutbildning.

I föreliggande rapport redovisas resultaten från en enkätundersökning av 581 studenters syn på värdet och nyttan av att läsa en IT-stödd distansutbildning inom medicin- och vårdområdet. Perspektivet är studentens, vilket innebär att det är IT-studentens kännetecken, motiv och värdering av utbildningen och utbildningsstöden som främst kommer att uppmärksammas. Ordet IT-student används här som ett begrepp för de studenter som läser en IT-stödd distansutbildning. Under projektets sista år kommer resultat från denna delstudie att användas i jämförelser med hur studenter inom ovan nämnda utbildningsområden samt campusstudenter uppfattar värdet/nyttan av olika utbildningar och olika utbildningsstöd. Då detta är den första delstudien av studentnyttan finns det endast begränsade möjligheter att göra jämförelser med andra studentgrupper. Jämförelser med andra studier och utvärderingar kommer emellertid att göras.

¹ Myndigheten för Sverige nätuniversitet (2003): *Verksamhetsplan 2003 – för Myndigheten för Sveriges nätuniversitet*. Härnösand.

² Myndigheten för Sveriges nätuniversitet (2003): *Verksamhetsberättelse 2002*. Härnösand.

³ Petersson, Göran och Mats Utbult (red) (2002): *Nätverka för nätlärande inom medicin, vård och omsorg*. Distansutbildningsmyndigheten Rapport 2:2002. Härnösand.

⁴ Petersson, Göran och Mats Utbult (2002): ”Röster, bilder, tankar, idéer från vårdutbildning på nätet”. I: Petersson, Göran och Mats Utbult (red): *Nätverka för nätlärande inom medicin, vård och omsorg*. Distansutbildningsmyndigheten Rapport 2:2002. Härnösand.

⁵ Umefjord, Göran (2002): ”Nätbaserad vård ställer nya krav på personalens utbildning”. I: Petersson, Göran och Mats Utbult (red): *Nätverka för nätlärande inom medicin, vård och omsorg*. Distansutbildningsmyndigheten Rapport 2:2002. Härnösand.

Syftet med denna studie är att undersöka vad som kännetecknar den student som läser en av Nätuniversitetets IT-stödda distansutbildningar inom medicin och vård. Syftet är vidare att utvärdera IT-studenternas egna erfarenheter och bedömningar av värdet/nyttan med den IT-stödda distansutbildningen och olika typer av utbildningsstöd.

Rapportens disposition

Rapporten inleds med en genomgång av det utbud av utbildningar inom medicin- och vårdområdet som fanns inom Nätuniversitetet höstterminen 2003. Därefter redovisas genomförandet av enkätundersökningen. Resultatredovisningen inleds med en beskrivning av de studenter som besvarat enkäten. Därefter redovisas studenternas erfarenheter av IT-stödd distansutbildning, olika utbildningsstöd, IT-stöd och studenternas egen värdering av nyttan av att delta i en IT-stödd distansutbildning inom medicin- och vårdområdet höstterminen 2003.

IT-stödd distansutbildning inom medicin och vård höstterminen 2003⁶

Det ges allt fler IT-stödda distansutbildningar inom medicin- och vårdområdet. Höstterminen 2002, som var Nätuniversitetets första, gavs ungefär 160 utbildningar inom området ”vård, medicin, hälsa och omsorg”, vilket motsvarade ungefär 12 % av det totala utbildningsutbudet. Höstterminen 2003 omfattade utbudet inom detta område ungefär 220 utbildningar, ungefär 11 % av det totala utbildningsutbudet. Antalet utbildningar inom området blev alltså fler men samtidigt blev det totala utbildningsutbudet också större, utbildningarna inom ”vård, medicin, hälsa och omsorg” utgjorde därför en ungefär lika stor andel höstterminen 2003 som de gjorde föregående hösttermin. En sammanställning som presenteras i rapporten *Nätverka för nätlärande inom medicin, vård och omsorg* visar att de mindre lärosätena i första hand vänder sig till anställda i kommunal omsorg medan de större universiteten i första hand satsar på sjukvården. Sammanställningen visar också att en stor del av utbildningarna finns inom sjuksköterskeområdet och då framförallt olika specialistutbildningar för sjuksköterskor.⁷

Ett antal ämnesområden, så som lärosätena har registrerat dem i den så kallade juridiska databasen, har förts samman till ett. Kurser/program inom följande ämnesområden har räknats in: FA, Farmakologi, FCA, Hälso- och Beteendevetenskap, Hälsopedagogik, Med vetenskap, Medicin, Medicin och odontologi, Medicin/vård, Medicinsk teknik, Medicinska området, Medicinska vetenskaper, Odontologi, Omvårdnad, SCA, Sjukgymnastik, Social omsorg, VÅ, VÅ (Vårdområdet). VÅO, Vård, Vård och omsorg, Vård/Folkhälsovetenskap, Vård/medicin, Vårdområdet, Vårdpedagogik, Vårdv, Vårdvetenskap samt VÅU. I en sådan indelning av registreringsmaterialet blir Karlstad universitet den största utbildningsarrangören inom området höstterminen 2003. Därefter följer Högskolan i Trollhättan/Uddevalla och Luleå tekniska universitet. I registreringsmaterialet räknas här varje angivet utbildningstillfälle som en utbildning. Då lärosätena har olika tillvägagångssätt får detta viss betydelse. Vissa lärosäten har valt att registrera en kurs som en kurs, oavsett om den ges via en fysisk plats eller om den ges via flera fysiska platser. Andra lärosäten har valt att registrera en sådan kurs som flera kurser. Om kursen exempelvis ges via fyra lärcentren så registreras kursen som fyra utbildningstillfällen.

Vilken typ av utbildningar (kurser och program) inom medicin och vård är det då som erbjuds inom Nätuniversitetets ramar? Om man först ser till utbildningarnas omfattning i form av poäng var det i första hand kortare utbildningar som erbjöds höstterminen 2003. Det fanns dock också inslag av vad man kan kalla medellånga utbildningar, i de allra flesta fall specialistutbildningar som bygger vidare på en tidigare utbildning. Ett exempel kan vara utbildningen till distriktssköterska vilken kräver en sjuksköterskeexamen sedan tidigare. Det fanns emellertid också ett antal längre utbildningar inom medicin och vårdområdet. Ett exempel är sjuksköterskeprogrammet. Här är det emellertid viktigt att påpeka att en del av de kortare kurser som registreras samtidigt kan ingå i ett program. Ibland är moment på program registrerade som kurstillfällen. Det fanns alltså i utbudet kurser som läses som fristående kurser och samtidigt läses som delar av ett program. Av myndighetens juridiska databas framgår att de utbildningar inom medicin- och vårdområdet som erbjöds höstterminen 2003 gick den största delen på deltid, det vill säga halvfart eller kvartsfart. Ungefär var tredje kurs gick på helfart. Knappt en av tio gick med vad som definierats som flexibel studietakt.

⁶ Avsnittet om IT-stödd distansutbildning inom medicin och vård höstterminen 2003 är till stor del hämtat från rapporten Jonsson, Gunilla (2003): *Nätuniversitetet läsåret 2003/2004 – ekonomiskt stöd, kursutbud och antal sökande: Med fokus på utbildningsområdet medicin och vård*. UCER. Umeå.

⁷ Petersson, Göran och Mats Utbult (2002): ”Röster, bilder, tankar, idéer från vårdutbildning på nätet”. I: Petersson, Göran och Mats Utbult (red): *Nätverka för nätlärande inom medicin, vård och omsorg*. Distansutbildningsmyndigheten Rapport 2:2002. Härnösand.

Tabell 1 Omfattning i poäng, utbildningar inom medicin- och vårdområdet höstterminen 2003.

< 5 poäng	0,5 %
5 poäng	53 %
10 poäng	18 %
15-20 poäng	16 %
40-50 poäng	8 %
60-80 poäng	1 %
120 poäng	2 %

Källa: Myndigheten för Sveriges nätuniversitets juridiska databas.

De fysiska sammankomsterna är ett viktigt inslag inom den högre utbildningen. De tillmäts ett värde såväl pedagogiskt som socialt. Ett sätt att göra den högre utbildningen mer flexibel i tid och rum är att begränsa antalet fysiska sammankomster. Om studenterna inte behöver resa till studieorten lika ofta, eller inte alls om utbildningen är helt nätburen, är det i princip möjligt att vara bosatt var som helst. Av Myndigheten för Sveriges nätuniversitets juridiska databas framgår att antalet obligatoriska sammankomster för de aktuella utbildningarna varierar avsevärt. Den främsta förklaringen är naturligtvis längden på utbildningarna. De längre utbildningarna kräver, i regel, fler sammankomster. Av de kurser/program inom medicin- och vårdområdet som startade höstterminen 2003 var det ett tjugotal utbildningar där man inte hade några fysiska sammankomster alls, utbildningen var med andra ord helt nätburen. Genomsnittligt antal obligatoriska sammankomster var för utbildningarna inom medicin- och vårdområdet mellan fyra och fem obligatoriska sammankomster per tjugo poäng. Förutom de obligatoriska sammankomster som redovisas i den juridiska databasen kan det naturligtvis också förekomma frivilliga sammankomster.

Studiens genomförande

För att kunna svara mot studiens syfte bedömdes en enkät vara det bästa tillvägagångssättet. Med tanke på den aktuella målgruppen, studenter i IT-stödd distansutbildning, bedömdes det fungera väl med en elektronisk enkät. En enkät i elektronisk form är dessutom arbets- och kostnadsbesparande. För att nå de studenter som läste en av Nätuniversitetets utbildningar inom medicin- och vårdområdet hämtades uppgifter från det registreringsmaterial som finns i Myndigheten för Sveriges nätuniversitets juridiska databas. I databasen finns för varje utbildning namn på en kontaktperson angivet. Dessa kontaktpersoner kontaktades via e-post under höstterminens senare del. För 26 kurser/program inkom e-postadresser direkt till studenter. Det handlar här om adresser till studenter som gett sitt tillstånd till att deras e-postadress lämnas ut. För ytterligare 38 kurser/program skötte kursansvarig eller någon annan själv om distributionen av den elektroniska enkäten. Detta kan ha skett på olika sätt, till exempel via e-post eller via en kursplattform eller liknande. Några utbildningar valdes bort därför att studenterna vid dessa utbildningar redan deltagit i en tidigare enkätundersökning som genomförts inom ramen för UCERs utvärdering.⁸ Enkätstudien genomfördes under höstterminens allra sista veckor. En del av de kortare kurser som startade under höstterminen 2003 var därför redan avslutade. Detta fick bland annat som konsekvens att det kunde vara svårt att nå de studenter som deltagit i kurserna. En stor del av de kontaktpersoner som kontaktades hörde aldrig, trots påminnelser, av sig.

När sista svarsdatum, som var satt till den 15 februari, hade passerat hade 581 studenter besvarat enkäten. Detta motsvarar en svarsfrekvens på 35 %. Som framgick ovan har olika tillvägagångssätt för att distribuera den elektroniska enkäten till de studenter som deltog i en IT-stödd distansutbildning höstterminen 2003, använts. Svarsfrekvensen i de båda grupperna skiljer sig markant åt. Här bör man emellertid också notera att inte samtliga studenter kunnat hänföras till någon av de båda grupperna då de inte angivit vilken utbildning de deltog i under höstterminen 2003.

Den första gruppen av studenter är den där det funnits tillgång till studenternas e-postadresser. Här skickades det alltså e-post med en länk till den elektroniska enkäten, direkt till studenterna. Totalt handlade det om 423 studenter. Detta motsvarar ungefär 69 % av det totala antal studenter som var registrerade på dessa utbildningar. Det finns alltså ett bortfall redan initialt, det handlar dels om ett antal studenter som saknar e-post men framförallt om studenter som inte medgivit att deras e-postadress lämnas ut. I antalet registrerade studenter finns också en grupp som inte deltog i den kurs eller det program som de var registrerade på. Av de e-postadresser som inkom var det några som inte fungerade, vilket innebar att enkäten överhuvudtaget inte nådde fram. Det största bortfallet finns emellertid antagligen i de e-postadresser som inte är i bruk. Hur stort antal detta kan röra sig om är emellertid svårt att säga. Det gick ut två påminnelser med ungefär en veckas mellanrum. Av de 423 studenter som fick enkäten var det 210 som besvarade den, vilket motsvarar en svarsfrekvens på 51 %.

I den andra gruppen av studenter distribuerades enkäten via en kursansvarig (i några fall en person med någon annan funktion) till studenterna, antingen via e-post eller via en kursplattform eller liknande. Antalet registrerade studenter på de 38 kurser/program som här är aktuella var 1023 stycken. 321 av dessa studenter besvarade enkäten, vilket motsvarar en svarsfrekvens på 31 %. Även i den här gruppen kan finnas ett antal studenter som vid enkätens genomförande inte längre var aktiva. I de studentgrupper där enkäten förmedlats via en kursplattform eller liknande tillkommer ett annat problem. Även bland de studenter som var aktiva vid tillfället för enkätstudiens genomförande finns en grupp som kanske inte uppmärksammat länken till

⁸ Westerberg, Pernilla och Gunilla Mårald (2004): *Nätuniversitet och IT-stödd distansutbildning – attityder och erfarenheter hos prefekter, studierektorer och studenter*. UCER. Umeå.

enkäten. Studenterna i denna grupp har inte heller fått någon påminnelse om att fylla i enkäten, om inte den person som distribuerade enkäten påmint studenterna.

Till studenterna i grupp ett och två kommer alltså de studenter som inte angivit vilken utbildning de deltog i under höstterminen 2003 och som därför inte kan föras till någon av de två grupperna. Det handlar om 45 studenter. Om samtliga dessa skulle tillhöra den första gruppen skulle svarsfrekvensen där bli 61 %, om samtliga dessa skulle tillhöra den andra gruppen skulle svarsfrekvensen där bli 36 %.

Grupp 1: *Enkäten distribuerad via e-post direkt till studenterna.*

I Antal registrerade studenter	II Antal studenter med e-postadress (antal kuser/program)	III Antal studenter som besvarat enkäten (andel)
617	423 (26 kurser/program)	215 (51 %)

Grupp 2: *Enkäterna distribuerade via kursansvariga, via e-post eller kursplattform eller liknande.*

I Antal registrerade studenter	II Antal kurser/program	III Antal studenter som besvarat enkäten (andel)
1023	38	321 (31 %)

Som framgår av tabell 2 nedan så skiljer det mycket mellan olika lärosäten i hur många studenter som har besvarat enkäten, från Högskolan i Trollhättan/Uddevallas och Mithögskolans 5 studenter till Karlstads universitets 117 studenter. Andra lärosäten där många studenter besvarat enkäten är Lunds universitet och Karolinska institutet. Detta hänger naturligtvis samman med hur många studenter vid respektive lärosäte som nåtts av enkäten, något som i sin tur delvis förklaras av hur stor utbildningsarrangör inom området som respektive lärosäte är. I rapporten redovisas svaren från samtliga 581 studenter.

Tabell 2 Svarande studenters fördelning på lärosäte. n=581.

Lärosäte	Antal
Högskolan Dalarna	6
Högskolan i Borås	17
Högskolan i Gävle	27
Högskolan i Jönköping	22
Högskolan i Skövde	35
Högskolan i Trollhättan/Uddevalla	5
Karlstads universitet	117
Karolinska institutet	69
Luleå tekniska universitet	33
Lunds universitet	72
Malmö högskola	34
Mithögskolan	5
Mälardalens högskola	19
Umeå universitet	49
Uppsala universitet	10
Växjö universitet	15
Örebro universitet	45
Okänd	1
Totalt	581

”IT-studenten” inom medicin och vård

En av ambitionerna med Nätuniversitetet och den IT-stödda distansutbildningen är att nå nya studerandegrupper. Detta är också en uttalad politisk målsättning. Exempel på ”nya studerandegrupper” kan vara personer med funktionshinder, invandragrupper där utbildningsnivån är låg samt personer från hem som saknar utbildningstradition. Genom att göra den högre utbildningen mer tillgänglig hoppas man nå människor som annars inte skulle välja att påbörja studier vid högskola eller universitet. Här bör man emellertid komma ihåg att en stor del av utbudet inom Nätuniversitetet, kräver förkunskaper i form av tidigare högre studier. Detta gäller inte minst inom de kurser och program som erbjuds inom medicin- och vårdområdet. Mot denna bakgrund kom en relativt stor andel av frågorna i enkäten att handla om vilka studenterna är och vilken bakgrund de har.

Kön, ålder och län

En mycket stor andel av de studenter som besvarat enkäten är kvinnor, närmare bestämt nio av tio. Den största gruppen är i åldrarna 31–40 år, ungefär 36 % av studenterna tillhör denna grupp. Tabell 3 nedan visar studenternas ålder vid undersökningstillfället. Ser man till åldern på nybörjare i grundutbildning, som är den siffra som Högskoleverket redovisar i sina årsrapporter, så är medianåldern för högskolenybörjare lite drygt 22 år.⁹ En studie av distansutbildning 1999/2000 visar att kvinnorna utgjorde 67 % av studenterna och att flertalet var äldre än 34 år.¹⁰ Kvinnorna är med andra ord än mer dominerande i föreliggande studie, något som kan förklaras av att enkäten vänder sig till studenter inom området medicin och vård.

Tabell 3 Studenternas ålder. n=581.

Ålder	Andel
under 25	4,8
25–30	13,6
31–40	36,3
41–50	33,6
51–60	11,4
över 60	0,3
Totalt	100 %

En mycket stor andel av dem som besvarat enkäten, nio av tio, är födda i Sverige. En av tio är alltså född utomlands. Högskoleverkets siffror för högskolenybörjare visar att 15 % har utländsk bakgrund. Det finns stora skillnader mellan olika lärosäten. Av Mitthögskolans studenter har 8 % utländsk bakgrund, av Karolinska Institutets studenter har 31 % utländsk bakgrund.¹¹ Av betydelse här är emellertid inte bara att de är födda utomlands utan också hur länge de varit bosatta i Sverige. De flesta av de utlandsfödda studenterna i föreliggande studie har bott i Sverige en stor del av sina liv. Några har emellertid kommit till Sverige som vuxna. Av dem som är födda utomlands bor några också utomlands.

Var är då studenterna bosatta? 15 % av de studenter som besvarat enkäten bor i Skåne län, 14 % bor i Värmlands län, 12 % bor i Västra Götalands län och 11 % bor i Stockholms län, se tabell 4. Att Värmlands län lyckas ”slå sig in” bland storstadslänen kan förklaras av att så många av de

⁹ Högskoleverket (2003): *Universitet och högskolor – Högskoleverkets årsrapport 2003*. Stockholm.

¹⁰ Forsberg, Hans-Olof (2001): *Distansutbildning 1999/2000: En studie baserad på statistiska uppgifter*. Distum:12. Härnösand.

¹¹ Högskoleverket (2003): *Universitet och högskolor – Högskoleverkets årsrapport 2003*. Stockholm. Utländsk bakgrund är här definierat som ”[a]ndel studenter som själva är födda utomlands eller har två föräldrar födda utomlands, exklusive adoptivbarn ...”.

studenter som besvarat enkäten studerar vid universitetet i Karlstad. Ungefär sex av tio av dem som läser vid universitetet i Karlstad bor i Värmlands län. En liten grupp studenter, femton personer, är bosatta utanför Sverige. Nära hälften av dessa är bosatta i Norge. Några av dessa läser vid ett norskt lärosäte som har ett samarbete med ett svenskt lärosäte, där norska och svenska studenter läser tillsammans.

Tabell 4 Studenternas bostadslän. n=581.

Bostadslän	Andel
Stockholms län	11,2
Uppsala län	1,9
Södermanlands län	2,9
Östergötlands län	2,6
Jönköpings län	1,2
Kronobergs län	2,9
Kalmar län	1,7
Gotlands län	0,3
Blekinge län	2,4
Skåne län	15,0
Hallands län	1,0
Västra Götalands län	11,7
Värmlands län	13,6
Örebro län	4,5
Västmanlands län	2,9
Dalarnas län	2,1
Gävleborgs län	5,5
Västernorrlands län	2,4
Jämtlands län	1,9
Västerbottens län	4,3
Norrbottnens län	7,9
Totalt	100 %

Sysselsättning och familjeförhållanden

Tre av fyra studenter var förvärvsarbetande innan de påbörjade sina studier höstterminen 2003. Denna andel är egentligen större än vad tabell 5 visar då en stor andel av dem som markerat alternativet ”annan sysselsättning” har angivit svar som faktiskt innebär förvärvsarbetande. En av tio var studerande redan innan höstterminen 2003. Högre studier kan för de studenter som besvarat enkäten inte betraktas som en väg ut ur arbetslöshet då endast 3 % var arbetssökande innan de påbörjade sina studier. Tillsammans med de studenter som var sjukskrivna respektive föräldralediga innan de påbörjade sina studier utgör dessa studenter en av tio av studentpopulationen.

Tabell 5 "Vilken var Din huvudsakliga sysselsättning innan Du påbörjade Dina studier höstterminen 2003?"
n=581.

Sysselsättning innan studierna	Andel
Arbetsökande	2,9
Förvärvsarbetande	75,0
Föräldraledig	6,0
Sjukskriven	1,9
Studerande	9,1
Annan sysselsättning	4,8
Ej svarat	0,2
Totalt	100 %

Ungefär tre av tio av de studenter som besvarat enkäten var studerande på heltid under höstterminen 2003. Resterande, sju av tio, hade andra sysselsättningar vid sidan av sina studier. I mycket stor utsträckning handlade det om förvärvsarbete, 86 % av dem som var studerande på deltid förvärvsarbetade vid sidan av studierna, se tabell 6.

Tabell 6 "... vad har varit Din huvudsakliga sysselsättning vid sidan av studierna?" n=581.

Sysselsättning vid sidan av studierna	Andel
Arbetsökande	0,8
Förvärvsarbetande	85,5
Föräldraledig	5,9
Sjukskriven	1,2
Annan sysselsättning	5,4
Ej svarat	1,2
Totalt	100 %

En stor andel av studenterna, sju av tio, lever tillsammans med barn, se tabell 7. En liten grupp är ensamstående med barn. Två av tio lever tillsammans med en annan vuxen/andra vuxna. Ungefär en av tio är ensamstående. Sju av tio av dem som förvärvsarbetar lever tillsammans med barn. Det finns med andra ord en stor grupp bland de studenter som besvarat enkäten som förvärvsarbetar vid sidan av studierna och samtidigt har barn att ta hand om. Dessa siffror styrker bilden av den distansstuderande som en person med förpliktelser vid sidan av studierna. Denna grundförutsättning är viktig att ta med sig i det fortsatta läsandet av rapporten. Högskoleverkets rapport *Vilka är studenterna – och vad tycker de?* visar att de flesta studenter är ensamstående och att nästan var femte har barn.¹² Den höga andelen studenter som lever tillsammans med barn bland dem som besvarat föreliggande enkät kan i hög grad förklaras av att dessa studenter är äldre än vad studenter i allmänhet är.

Tabell 7 "Lever Du ensam eller tillsammans med andra?" n=581.

"Familjesituation"	Andel
Ensam	8,4
Tillsammans med förälder/föräldrar	0,7
Tillsammans med annan vuxen/andra vuxna	22,4
Tillsammans med barn	6,4
Tillsammans med annan vuxen/andra vuxna och barn	62,1
Totalt	100 %

¹² Högskoleverket (2003): *Vilka är studenterna – och vad tycker de?* Stockholm.

Studiebakgrund

Som nämnts tidigare så kräver en stor del av de kurser och program inom medicin och vård som erbjuds inom Nätuniversitetet att studenterna redan tidigare har en högre utbildning. Av de studenter som besvarat enkäten hade nära sex av tio 80 högskolepoäng eller mer, se tabell 8. De har alltså läst motsvarande minst två år vid högskola eller universitet. En student av tio hade vid höstterminens start 2003 inte några poäng från högskola eller universitet.

Tabell 8 "Hur många högskolepoäng hade Du sammanlagt innan höstterminen 2003 startade?" n=581.

Antal högskolepoäng	Andel
0 poäng	11,5
1–20 poäng	8,2
21–40 poäng	10,0
41–60 poäng	5,5
61–80 poäng	5,9
>80 poäng	58,3
Ej svarat	0,5
Totalt	100 %

En av fyra studenter har minst en förälder med examen från högskola eller universitet, se tabell 9. Ungefär tre av fyra har med andra ord inte någon förälder med högskole- eller universitetsexamen. Högskoleverkets årsrapport för 2003 visar att 27 % av nybörjarna i grundutbildning hade minst en högutbildad förälder. Uppgiften avser nybörjare som var 34 år eller yngre då de påbörjade sina studier. Andelen nybörjare i grundutbildning med arbetarbakgrund var 26 %. Det finns, precis som för andelen med utländsk bakgrund, stora skillnader mellan olika lärosäten. 42 % av nybörjarstudenterna vid Kungliga tekniska högskolan hade minst en högutbildad förälder medan endast 13 % av nybörjarstudenterna vid Högskolan i Kristianstad och Högskolan i Skövde hade det.¹³ Här bör noteras att betydelsen av föräldrarnas utbildningsnivå minskar med tiden, den får med andra ord större genomslag bland studenter i 20-årsåldern än bland studenter som är 35 år och äldre.

Tabell 9 "Har någon av Dina föräldrar examen från högskola eller universitet?" n=581.

Föräldrar med "högre examen"	Andel
Ja, båda	8,4
Ja, en av dem	17,0
Nej	73,5
Vet ej	0,5
Ej svarat	0,5
Totalt	100 %

Sammanfattningsvis: Hur ser då studentprofilen ut bland de IT-studenter inom medicin- och vårdområdet som besvarat enkäten? Sju av tio av de studenter som besvarat enkäten är mellan 31 och 50 år, nio av tio är kvinnor. Nio av tio är födda i Sverige. Flest bor i de tre storstadslänen samt i Värmlands län. Tre av fyra förvärvsarbetade innan studierna började höstterminen 2003. Sju av tio studerade på deltid under höstterminen, av dessa förvärvsarbetade nio av tio vid sidan av studierna. Sju av tio lever tillsammans med barn. Sex av tio har mer än 80 poäng från högskola eller universitet samtidigt som en av fyra har minst en förälder med examen från högskola eller universitet.

¹³ Högskoleverket (2003): *Universitet och högskolor – Högskoleverkets årsrapport 2003*. Stockholm.

IT-vana

Hur en IT-stödd distansutbildning värderas kan påverkas av vilken IT-vana studenten har sedan tidigare. Inslaget av IT i en IT-stödd distansutbildning kan, naturligtvis, se mycket olika ut från en utbildning till en annan. Vissa av de i tabell 10 uppräknade IT-erfarenheterna kan vara viktigare än andra. I en del utbildningar är en del av dem kanske till och med "helt onödiga". De studenter som påbörjar en IT-stödd distansutbildning kan ha mycket skilda erfarenheter av olika IT-stöd. Det IT-inslag som flest, sex av tio, har stor eller mycket stor erfarenhet av är att kommunicera via e-post. Ungefär hälften av studenterna har stor eller mycket stor erfarenhet av att hämta instruktioner på kurshemsidor. Fyra av tio har stor eller mycket stor erfarenhet av att arbeta med program som Word, Excel och/eller PowerPoint. En av tre har inte någon eller endast liten erfarenhet av att söka i databaser, lika många har stor eller mycket stor erfarenhet av detsamma.

Tabell 10 Erfarenheter av IT. n=581.

Vilka erfarenheter har Du av IT?	Ingen erfarenhet	Liten erfarenhet	Varken stor eller liten erfarenhet	Stor erfarenhet	Mycket stor erfarenhet	Ej svarat
Kommunikation via e-post	2,8	10,8	28,1	32,4	26,0	–
Kommunicera med ljud och bild via dator	40,4	30,8	16,9	7,7	3,6	0,5
Hämta instruktioner på kurshemsidor	8,1	17,6	26,0	29,6	18,2	0,5
Producera hemsidor	78,0	13,6	3,8	2,1	1,9	0,7
Använda olika plattformar	41,0	16,2	16,5	16,4	9,1	0,9
Söka i databaser	6,7	28,6	31,0	23,2	9,6	0,9
Använda bibliotekstjänster via nätet	20,7	27,9	25,0	18,2	6,9	1,4
Distanskurser med IT-stöd	33,7	18,9	20,0	17,7	9,1	0,5
Arbeta med Word/Excel/PowerPoint	2,9	19,1	34,6	28,6	13,9	0,9
Diskussionsforum där att läsa inlägg, svara på inlägg, diskutera uppgifter etc. kunnat ske vid tidpunkter som passar Dig	25,3	17,6	23,2	21,2	12,2	0,5
Videospelningar i form av inspelade föreläsningar eller liknande	65,4	15,5	10,3	6,5	1,5	0,7

Vilka IT-inslag är det då som studenterna har minst erfarenhet av? Sju av tio studenter har liten eller ingen erfarenhet alls av att kommunicera med ljud och bild via dator. Nio av tio har ingen eller endast liten erfarenhet av att producera hemsidor. En mycket stor andel, mellan sex och sju av tio, har ingen erfarenhet av videospelningar i form av inspelade föreläsningar eller liknande. Hälften har ingen eller endast liten erfarenhet av att använda bibliotekstjänster via nätet. Fyra av tio har ingen eller liten erfarenhet av asynkron kommunikation i form av diskussionsforum där att läsa inlägg, svara på inlägg, diskutera uppgifter kunnat ske vid tidpunkter som passat dem.

Något färre har stor eller mycket stor erfarenhet av detsamma. Att så många som tre av tio säger sig inte ha någon erfarenhet av distanskurser med IT-stöd kan bero på att de har tolkat frågan som gällande före höstterminen 2003 eller att de inte är medvetna om att de läser en IT-stödd distanskurs.

Studenter som anger att de har stor eller mycket stor erfarenhet av distanskurser med IT-stöd har också stor eller mycket stor erfarenhet av de olika IT-inslag som nämns i tabell 10. Ibland är det dessutom stora skillnader mellan de båda grupperna. Jämför man de studenter som kan betecknas som mer studievana, det vill säga de som har mer än 40 högskolepoäng, med de studenter som kan betecknas som mer studieovana, det vill säga de som har mindre än 21 högskolepoäng, så framkommer emellertid att det inte finns några större skillnader mellan de båda grupperna när det gäller erfarenhet av IT. De studievana anger att de har något mer erfarenhet av videoinspelningar i form av till exempel föreläsningar och av att använda plattformar. De studievana studenterna har å sin sida något mer erfarenhet av att söka i databaser.

Samma fråga om erfarenheter av IT fanns med i den attityd- och erfarenhetsundersökning som nämnts ovan. I den studien deltog studenter från samtliga ämnesområden och inte bara från medicin och vård som i föreliggande studie. Studenterna i den studien har för de jämförbara alternativen (alla utom de tre sista "alternativen" i tabell 10 ovan) i större utsträckning svarat att de har stor eller mycket stor erfarenhet. När det gäller att använda plattformar är det emellertid lika stor andel i föreliggande studie som svarat att de har stor eller mycket stor erfarenhet av att använda plattformar, som i attityd- och erfarenhetsundersökningen.

Sammanfattningsvis: Det enda av de IT-inslag som nämns i enkäten som mer än hälften anger att de har stor eller mycket stor erfarenhet av är kommunikation via e-post. För andra IT-inslag, som att producera hemsidor, att kommunicera med ljud och bild via dator samt videoinspelningar i form av inspelade föreläsningar eller liknande är det däremot en stor andel som anger att de inte har någon eller endast liten erfarenhet av. De studenter som har stor eller mycket stor erfarenhet av distanskurser med IT-stöd har, i allmänhet, större erfarenhet av de olika IT-inslagen än vad de övriga studenterna har. Det finns däremot inte några större skillnader mellan studievana och studieovana studenter.

"IT-studentens" erfarenheter av Nätuniversitetet och IT-stödd distansutbildning

En viktig del av Myndigheten för Sveriges nätuniversitets verksamhet är att på en portal (www.netuniversity.se) presentera Nätuniversitetets utbildningsutbud. I verksamhetsplanen för år 2003 skriver myndigheten: "IT-portalens främsta syfte är att på ett ställe, på ett sammanhållet och informativt sätt, presentera kurs- och utbildningsutbudet inom ramen för Sveriges nätuniversitet".¹⁴ På webbportalen finns en sökmotor som gör det möjligt för potentiella studenter att utifrån ett antal variabler söka bland de utbildningar som man finner intressanta. I en tidigare rapport under arbetet med Centrum för utvärderingsforskning utvärdering av Nätuniversitetets studentnytta, har en utvärdering av nätuniversitetets webbportal genomförts.¹⁵

En mycket stor andel, åtta av tio, av de studenter som besvarat föreliggande enkät har emellertid inte använt sig av nätuniversitetets webbportal. Tabell 11 innehåller svaren från de studenter som angett att de använt portalen. Av dem som använt portalen har två av tio studenter haft stor eller mycket stor nytta av den. Av kommentarerna att döma är det många som överhuvudtaget inte känt till att den finns. En del av studenterna har missuppfattat frågan och trott att den gäller den plattform som man använt sig av i den aktuella utbildningen eller att det är en alternativ plattform

¹⁴ Myndigheten för Sverige nätuniversitet (2003): *Verksamhetsplan 2003 – för Myndigheten för Sveriges nätuniversitet*. Härnösand.

¹⁵ Aderud, Johan (2003): *Nätuniversitetets webbportal – en användbarhetsstudie*. UCER, Umeå.

till den som de har använt i sin utbildning. Av tabell 13 nedan framgår att en av tio studenter har "hittat" sin utbildning via Nätuniversitetets hemsida.

Tabell 11 "Vilken nytta tycker Du att Du har haft av Nätuniversitetets portal på www.netuniversity.se?"
n=119.

Webbportalens nytta	Andel
Ingen	13,4
Liten	29,4
Varken stor eller liten	36,1
Stor	18,5
Mycket stor	2,5
Totalt	100 %

Då det var så få som överhuvudtaget använt webbportalen var det följaktligen också få studenter som kunde besvara frågan om hur mycket information de tycker att de kan få från portalen. Tabell 12 innehåller svaren från de studenter som på föregående fråga angett att de har använt portalen. Ungefär hälften av dessa studenter anser att man kan hitta all eller en stor del av den information som man behöver för att hitta rätt utbildning, via nätuniversitetets portal och de länkar som där finns till lärosätens egen information. Av kommentarerna framgår att bland de studenter som sökt i portalen finns ett visst missnöje med hur den fungerar, att det är svårt att hitta igen utbildningar och att sökkriterierna inte alltid fungerar.

Tabell 12 "Anser Du att den information som finns på www.netuniversity.se och de länkar som där finns till lärosätens egen information ger:" n=116.

"Informationsmängd"	Andel
All den information som Du behöver för att hitta rätt utbildning	8,6
En stor del av den information som Du behöver för att hitta rätt utbildning	39,7
En liten del av den information som Du behöver för att hitta rätt utbildning	10,3
Inte alls den information som Du behöver för att hitta rätt utbildning	1,7
Vet ej	39,7
Totalt	100 %

En fråga, relaterad till frågorna ovan, är hur studenterna fick information om den utbildning de påbörjade höstterminen 2003. Som framgår av tabell 13 nedan så har den absolut främsta källan till information för dessa studenter varit lärosätens annonsering och utbildningskataloger. Nära hälften fick information om "sin" utbildning den vägen. Studievägledarna har spelat en liten roll för den här gruppen. Här har det naturligtvis betydelse vilka det är som läser dessa utbildningar och var i "utbildningskedjan" man befinner sig. Två av tio fick sin information via bekanta eller kollegor på arbetet, en av tio fick, som nämndes ovan, informationen via Nätuniversitetets hemsida. Det finns inga större skillnader mellan studievana och studieovana studenter i hur de fått sin information, det är emellertid en större andel bland de studievana studenterna som fått sin information via lärosätets annonsering/utbildningskatalog.

Tabell 13 "Hur fick Du information om kursen/programmet?" n=581.

Information om kursen/programmet	Andel
Via Nätuniversitetets hemsida	10,2
Via lärosätets annonsering/utbildningskatalog	44,4
Via bekanta	6,4
Via studievägledare	4,6
Via kollegor på arbetet	16,7
Annat sätt	15,1
Ej svarat	2,6
Totalt	100 %

De som svarat att de fått information om kursen/programmet på "annat sätt" har fått information främst via annonser i fackpress eller dagspress. En del studenter har också kommenterat att den kurs som de har gått under höstterminen 2003 ingår i det program de läser.

Sammanfattningsvis: Endast två studenter av tio av de studenter inom medicin- och vårdområdet som besvarat enkäten har använt Nätuniversitetets webbportal. En student av tio har "hittat" sin utbildning via portalen. Av de studenter som använt portalen menar hälften att man där kan hitta all eller åtminstone en stor del av den information som man behöver för att hitta rätt utbildning. Den främsta informationskällan har varit lärosätets annonsering/utbildningskatalog.

Motiv för att studera på distans med IT-stöd

I en rapport från IT-kommissionen, *Att bryta isoleringen – sociala faktorer i nätbaserad distansutbildning*, skriver Horm och Olofsson att "[f]ör att kunna skapa lämpliga utbildningar krävs en god bild av vem kursdeltagaren är och vilka motiv som ligger bakom initiativet att studera".¹⁶ Av UCERs attityd- och erfarenhetsundersökning framgår att det alternativ som flest studenter, nio av tio, angav var att de deltog i den IT-stödda distanskursen för att höja sin personliga kompetens. Andra viktiga motiv var att på sikt kunna byta arbete samt att klara de nuvarande arbetsuppgifterna bättre. Ett lika viktigt motiv som det senaste motivet var att berika fritiden.¹⁷ En studie från Hälsingland visar att studenternas motiv till studier för två av tre handlade om att höja sin kompetens, en av fyra vill fortbilda sig inom sitt yrke, lika många vill omskola sig till ett nytt yrke. För 13 % handlade det om att de vill prova på högskolestudier då de inte hade "något annat för sig".¹⁸ Motiven kan emellertid se olika ut för olika typer av utbildningar. I föreliggande studie handlar det till exempel i stor utsträckning om professionsutbildningar.

Vilka motiv hade då studenterna för att läsa en IT-stödd distansutbildning inom medicin och vård höstterminen 2003? Här har frågan varit formulerad som studenternas främsta motiv för att delta i höstterminens IT-stödda distansutbildning. Naturligtvis kan "motivbilden" vara mer komplex än så, det kan handla om flera, med varandra, samverkande motiv. Det motiv som flest studenter anger är att de behöver utbildningen för att på sikt kunna söka ett annat arbete, se tabell 14. En lika stor andel av studenterna anger att deras motiv är att de vill öka sina kunskaper i ämnet. 15 % av studenterna anger att de deltar i utbildningen för sin egen personliga utveckling. 13 % anger att de behöver kursen för att klara sina nuvarande arbetsuppgifter bättre. 11 % anger att de har ett annat motiv till att delta i höstterminens IT-stödda distansutbildning än de i enkäten givna alternativen. För dessa studenter handlar det bland annat om att få behörighet till fortsatta

¹⁶ Horm, Peeter och Sarah Olofsson (2002): *Att bryta isoleringen – sociala faktorer i nätbaserad distansutbildning*. IT-kommissionens rapporter, Rapport 53/2002. Stockholm.

¹⁷ Westerberg, Pernilla och Gunilla Mårald (2004): *Nätuniversitetet och IT-stödd distansutbildning – attityder och erfarenheter hos prefekter, kursansvariga och studenter*. UCER. Umeå. Här var det möjligt att markera upp till tre olika alternativ.

¹⁸ Roos, Gunilla, Jonny Engström och Jan Bäcklin (1997): *Högskoleutbildning på hemmaplan. Studerande och deras erfarenheter av distansstudier vid studiecentra i Hälsingland*. Kommunerna i Hälsingland: Studiecentra i samverkan. Bollnäs.

studier och om att uppdatera en äldre utbildning. Motiv som att delta i kursen för att berika min fritid, för att få kontakt med andra människor och utbyta tankar, blivit beordrad, för att ha något att göra, få erfarenhet av en högre utbildning som bedrivs med IT-stöd samt bredda min utbildning genom att läsa ett annat ämne vid sidan av ordinarie studier är motiv som endast ett fåtal studenter anger. Tabell 14 är också uppdelad efter ålder och här framgår att motiven skiljer sig något i två avseenden mellan den grupp studenter som är 30 år eller yngre och den grupp som är äldre än 30 år. Den senare gruppen anger i något större utsträckning som främsta motiv att de vill öka sina kunskaper i ämnet medan den förra gruppen i något större utsträckning anger att deras främsta motiv varit något annat än de som räknas upp i enkäten.

Tabell 14 "Vilket är Ditt främsta motiv för att delta i höstterminens IT-stödda distansutbildning?" n=581.

Motiv	Andel – 30 år	Andel 31 år –	Totalt
Jag behöver kursen för att på sikt kunna söka ett annat arbete	26,2	26,8	26,7
Jag vill öka mina kunskaper i ämnet	14,0	28,1	25,5
Jag deltar i kursen för min egen personliga utveckling	13,1	15,8	15,3
Jag behöver kursen för att klara mina nuvarande arbetsuppgifter bättre	12,1	13,5	13,3
Jag vill få erfarenhet av en högre utbildning som bedrivs med IT-stöd	1,9	3,0	2,8
Jag har blivit beordrad att gå kursen	5,6	1,1	1,9
Jag vill bredda min utbildning genom att läsa ett annat ämne vid sidan av mina ordinarie studier	1,9	1,1	1,2
Jag deltar i kursen för att berika min fritid	1,9	0,2	0,5
Jag deltar i kursen för att ha något att göra	0,9	0	0,2
Jag deltar i kursen för att få kontakt med andra människor och utbyta tankar			0
Annat motiv	20,6	8,6	10,8
Ej svarat	1,9	1,9	1,9
Totalt	100 %	100 %	100 %

UCERs attityd- och erfarenhetsundersökning ger en något annan bild. Där tillfrågades studenter inom alla ämnesområden och de gavs möjlighet att ange tre motiv för att delta i en IT-stödd distanskurs. Det alternativ som flest studenter, nio av tio, i den studien angav var att de deltog i utbildningen för att höja sin personliga kompetens. Fyra av tio angav att de behövde utbildningen för att på sikt kunna byta arbete och tre av tio angav att de behövde kursen för att klara sina arbetsuppgifter bättre.¹⁹ Att motivbilden ser något annorlunda ut i föreliggande studie kan ha att göra med att studenterna här bara getts möjlighet att ange ett alternativ men också att

¹⁹ Westerberg, Pernilla och Gunilla Märald (2004): *Nätuniversitetet och IT-stödd distansutbildning – attityder och erfarenheter hos prefekter, kursansvariga och studenter*. UCER. Umeå.

målgruppen, studenter inom medicin och vård, kanske i viss utsträckning har andra motiv för att studera.

Som framgår av tabell 15 har det för en stor del av studenterna varit viktigt, av olika skäl, att utbildningen gick på distans med IT-stöd. En av tre menar emellertid att det inte var viktigaste utan att det främst var innehållet de var intresserade av. Observera att en högre andel bland de studievana studenterna anger detta motiv. En stor grupp av de studenter som besvarat enkäten förvärvsarbetar vid sidan av studierna och tre studenter av tio anger att de inte kan studera på något annat sätt på grund av sitt arbete. Studievana anger detta i högre grad än studieovana. En av fyra anger att de vill utnyttja möjligheten att studera i sin egen takt. En lika stor andel studenter anger att de inte kan studera på något annat sätt på grund av sin familjesituation. Också här framträder en skillnad mellan studievana och studieovana där en högre andel studieovana anger att de inte kunnat studera på annat sätt på grund av sin familjesituation. Två av tio säger att de inte kan studera på något annat sätt därför att de bor långt från närmaste studieort. En mindre andel, 7 %, anger att de är intresserad av den teknik som används och att det hade betydelse när de skulle välja utbildning. Några studenter anger att de har funktionshinder som gör att det inte kan studera på något annat sätt. Av dem som har markerat att det främst var innehållet de var intresserade av, är det en relativt stor grupp, 39 %, som samtidigt anger att det av olika anledningar haft betydelse att utbildningen går på distans med IT-stöd.

Det finns också här vissa skillnader jämfört med den attityd- och erfarenhetsstudie som UCER tidigare genomfört. Där var möjligheten att få studera i egen takt det alternativ som flest studenter angav. Det näst viktigaste var att de inte kunde studera på något annat sätt på grund av sitt arbete. Det alternativ som därefter fick flest markeringar var att det inte hade någon betydelse att utbildningen gick på distans med IT-stöd. Det är däremot en lika stor andel i föreliggande studie, 35 %, som anger detta alternativ.²⁰

Av de svar som studenterna ger framkommer att det finns några studenter som inte vetat om att den utbildningen de valde var en distansutbildning med IT-stöd. Det är viktigt att det framkommer i den information som finns att tillgå vid ansökningstillfället att utbildningen ges på distans med IT-stöd. Dels för att inte "lura" någon att påbörja en utbildning som de trott vara något annat än vad den är men också för att nå ut till dem som faktiskt söker efter utbildningar som ges på distans med IT-stöd. Det hade för en del studenter också betydelse att utbildningen var på distans med IT-stöd när de skulle välja utbildning därför att de kunde fortsätta arbeta vid sidan av studierna, slippa ta studielån och så vidare. Några studenter anger att distansutbildning med IT-stöd var det enda alternativet om de ville läsa just den utbildningen. Några av dessa menar också att de skulle ha valt en annan studieform om de hade haft den möjligheten.

²⁰ Westerberg, Pernilla och Gunilla Märald (2004): *Nätuniversitetet och IT-stödd distansutbildning – attityder och erfarenheter hos prefekter, kursansvariga och studenter*. UCER. Umeå.

Tabell 15 "Hade det någon betydelse för Dig att utbildningen var på distans med IT-stöd när Du skulle välja utbildning?" n=578.

Betydelse av "distans med IT-stöd"	Andel bland de studieovana	Andel bland de studievana	Totalt
Nej, det är främst innehållet jag är intresserad av	27,0	35,3	35,1
Ja, jag kan inte studera på något annat sätt på grund av mitt arbete	19,1	32,1	27,7
Ja, jag vill utnyttja möjligheten att studera i min egen takt	27,8	22,7	23,1
Ja, jag kan inte studera på något annat sätt på grund av min familjesituation	33,0	20,0	22,4
Ja, jag bor långt från närmaste studieort	25,2	17,8	19,1
Ja, jag är intresserad av den teknik som används	3,5	7,7	6,7
Ja, jag kan inte studera på något annat sätt på grund av funktionshinder	3,5	0,7	1,2
Ja, annat skäl	5,2	8,1	7,6

Not: Alternativen summerar inte till 100 % då studenterna hade möjlighet att fylla i flera alternativ.

Sammanfattningsvis: En student av fyra anger att deras främsta motiv var att de behöver kursen för att på sikt kunna söka ett annat arbete. En lika stor andel anger att deras främsta motiv var att de ville öka sina kunskaper i ämnet. De studieovana studenterna lyfter i större utsträckning fram att de inte kan studera på något annat sätt på grund av sin familjesituation, än vad de studievana studenterna gör. De studievana studenterna å sin sida lyfter i större utsträckning fram att de inte kan studera på något annat sätt på grund av sitt arbete och i något större utsträckning än de studieovana studenterna, att det inte hade någon betydelse utbildningen var på distans med IT-stöd utan att det främst är innehållet de är intresserade av.

Utbildningsstöd

Hur värderar då IT-studenten inom medicin- och vårdområdet olika former av utbildningsstöd? Det allra viktigaste, det vill säga det som flest menar har stor betydelse, är kommunikationen mellan lärare och studenter. 87 % säger att denna kommunikation är ett utbildningsstöd av stor betydelse, se tabell 16. Kommunikationen mellan studenter är det också en stor del av studenterna, 73 %, som tillmäter stor betydelse. Det finns inga skillnader mellan de studenter som haft fysiska sammankomster och de studenter som inte haft några fysiska sammankomster i vilket värde de tillmäter kommunikationen med läraren. Däremot finns det skillnader i värderingen av kommunikationen mellan studenter där de studenter som haft fysiska sammankomster tillmäter kommunikationen mellan studenter ett större värde än vad de studenter som inte haft några fysiska träffar gör. Det utbildningsstöd som flest anser inte har någon eller endast liten betydelse är det studiesociala stödet, i enkäten exemplifierat med kuratorstöd. En näraliggande förklaring till att så många som fyra av tio tillmäter det ingen eller liten betydelse är att de inte har behövt använda sig av dessa tjänster. Något mer förvånande, och intressant, är det kanske att 23 % anser att fysiska sammankomster inte har någon eller endast liten betydelse. Sex av tio studenter anser att kursens hemsida har stor betydelse. Det är en större andel av dem som inte haft fysiska sammankomster som anger att kursens hemsida har stor betydelse. Två av tre anser att studiehandledningen har stor betydelse. Ungefär hälften menar att biblioteksstödet är av stor betydelse. Något fler menar att tekniksupporten är av stor betydelse.

Tabell 16 "Hur viktiga anser Du att olika utbildningsstöd är för IT-stödda distansutbildningar?" n=581.

Utbildningsstödens betydelse	Ingen betydelse alls	Liten betydelse	Varken liten eller stor betydelse	Stor betydelse	Vet ej/ej svarat
Information och studievägledning	1,7	7,1	16,9	61,3	13,1
Kursens hemsida	1,4	9,1	19,3	60,2	10,0
Studiesocialt stöd	21,5	21,3	14,1	5,3	37,7
Studiehandledning	1,5	7,1	16,9	65,7	8,8
Kommunikationen mellan lärare och studenter	0,3	1,7	8,8	86,7	2,4
Kommunikationen mellan studenter	0,9	4,3	19,3	72,8	2,8
Biblioteksstöd	3,4	10,8	28,6	49,9	7,3
Tekniksupport	1,7	9,0	21,2	58,9	9,3
Fysiska sammankomster	9,0	13,9	24,8	45,4	6,9

Det kan vara intressant att ställa den betydelse som de olika utbildningsstöden tillmätts mot hur bra studenterna anser att de har fungerat under den aktuella utbildningen. Som framgår av tabell 17 nedan är det få studenter som anser att de angivna utbildningsstöden fungerat dåligt eller mycket dåligt. Det är färre än 10 % som menar att de olika utbildningsstöden fungerat dåligt eller mycket dåligt. Vad det gäller kommunikationen mellan lärare och studenter så är det emellertid något fler än 10 % som menar att den fungerat dåligt eller mycket dåligt. Det är alltså det utbildningsstöd som anses vara mest betydelsefullt som störst andel anser har fungerat dåligt eller till och med mycket dåligt. Sju av tio menar emellertid samtidigt att kommunikationen mellan lärare och studenter har fungerat bra eller till och med mycket bra. Detta stöd kan tänkas vara särskilt viktigt på en IT-stödd distansutbildning och hur det upplevs fungera kan påverka det upplevda behovet av fysiska sammankomster. Samtidigt är det så att en större andel bland de studenter som inte har haft några sådana sammankomster hittills under utbildningen som anger att kommunikationen med lärarna fungerat bra eller mycket bra, än vad det är bland de studenter som har haft fysiska sammankomster. Det är tre av fyra som menar att kommunikationen mellan studenter har fungerat bra eller mycket bra. Här är de studenter som haft fysiska sammankomster något mer nöjda än vad de studenter som inte haft några fysiska sammankomster är. De senare uttrycker emellertid samtidigt att kommunikationen är mindre viktig än vad den förra gruppen anser.

10 % av studenterna anger att utbildningsstödet "information och vägledning" inte varit aktuellt. Av dem som kunnat svara på hur utbildningsstödet fungerat säger två av tre att det fungerat bra eller mycket bra. 6 % av studenterna anger att utbildningsstödet "kursens hemsida" ej varit aktuellt. Av dem som kunnat svara på hur kursens hemsida fungerat säger sju av tio att den fungerat bra eller mycket bra. En större andel bland dem som inte haft några fysiska sammankomster under sin utbildning anser att kursens hemsida fungerat bra eller mycket bra än vad det är bland dem som haft fysiska sammankomster. Åtta av tio säger att något studiesocialt stöd inte varit aktuellt eller att de ej vet hur bra det har fungerat under den aktuella utbildningen. Av dem som kunnat svara på hur det fungerar säger två av tio att det fungerat bra eller mycket bra. Två av tre av dem som svarat på hur studiehandledningen fungerat menar att den fungerat bra eller mycket bra. Ungefär sex av tio av dem som kunnat säga hur biblioteksstödet fungerat menar att det fungerat bra eller mycket bra. Ungefär lika många menar att tekniksupporten fungerat bra eller mycket bra.

Ser man närmare på ett utbildningsstöd som fysiska sammankomster så framkommer det att tre av fyra av dem som kunnat svara på hur utbildningsstödet ”fysiska sammankomster” fungerat, menar att det har fungerat bra eller till och med mycket bra. För 13 % av studenterna har fysiska sammankomster ej varit aktuellt. Jämför man den vikt som studenterna tillmäter utbildningsstödet ”fysiska sammankomster” och hur de anser att det fungerat under den aktuella utbildningen så visar det sig att bland de studenter som tillmäter fysiska sammankomster liten betydelse så är det ungefär fyra av tio som anser att de fysiska sammankomsterna fungerat bra eller mycket bra. Bland de studenter som tillmäter fysiska sammankomster som utbildningsstöd stor betydelse är det en betydligt större andel, åtta av tio, som anser att de fysiska sammankomsterna fungerat bra eller mycket bra under den aktuella utbildningen. Detta mönster gäller för övrigt också för de övriga utbildningsstöd som räknas upp i tabell 16. Bland dem som menar att utbildningsstödet har stor betydelse anser betydligt fler att utbildningsstödet också fungerat bra eller mycket bra.

Tabell 17 ”Hur bra har enligt Din mening följande utbildningsstöd fungerat under den aktuella utbildningen?” Tabellen visar endast de som haft en uppfattning, med andra ord ej de som inte svarat och ej beller de som svarat vet ej. För att få en uppfattning om i vilken utsträckning de olika stöden ej varit aktuella finns också den andelen som svarar ej aktuellt redovisad.

Utbildningsstöd/har fungerat	Mycket dåligt/dåligt	Varken bra eller dåligt	Mycket bra/bra	Ej aktuellt
Information och studievägledning	7,2	21,9	59,1	11,3
Kursens hemsida	5,1	22,2	66,5	6,2
Studiesocialt stöd	4,0	13,1	4,3	78,5
Studiehandledning	9,3	20,3	61,3	9,1
Kommunikationen mellan lärare och studenter	10,6	17,7	71,5	0,2
Kommunikationen mellan studenter	5,0	16,8	77,9	0,4
Biblioteksstöd	7,2	28,3	44,9	17,6
Tekniksupport	9,5	25,6	44,2	16,5
Fysiska sammankomster	6,9	15,2	64,5	13,3

Läraren

Lärarens roll i en IT-stödd distansutbildning kan sägas vara densamma som i den reguljära utbildningen men samtidigt annorlunda. Vissa uppgifter i lärarrollen kan komma att betonas mer eller mindre beroende på om det handlar om IT-stödd distansutbildning eller om det handlar om utbildning på campus. Förutsättningarna för interaktion mellan lärare och studenter förändras. Samtidigt är det så, som Wännman Toresson och Östlund skriver, att: "... lärarens huvudsakliga uppgift, nämligen att underlätta studenternas kunskapsinhämtande inte förändrats". Wännman Toresson och Östlund lyfter samtidigt fram funktioner som blir än mer centrala i utbildning på distans, så som att "... planera och organisera undervisningen, att behärska tekniken, att handleda och stödja studenten, att undervisa med hjälp av skriftspråket samt att vara tillgänglig."²¹ Att undervisning på distans kräver mer planering och förberedelse lyfts också fram bland annat av Waern och Utbult²².

²¹ Wännman Toresson, Gunnel och Berit Östlund (2002): "Ny roll, ny kompetens för distansläraren". I: Gisselberg, Margareta (red): *Distanslärare och distanslärande: En antologi*. Distansutbildningsmyndigheten, Rapport 6:2002. Härnösand.

²² Waern, Yvonne (2002): "Vuxna vill också vara kreativa". I: Borg, Christian (red): *Vetenskaparnas visioner: Elva samtal om framtidens studier och undervisning i högskolan*. Distansutbildningsmyndigheten, Rapport 2:2002. Härnösand och

En viktig del av lärarens arbete som förändras i IT-stödd distansutbildning jämfört med reguljär utbildning är interaktionen mellan lärare och studenter. Det handlar bland annat om hur läraren deltar i studenternas diskussioner över nätet och hur man ger återkoppling på studenternas arbeten. Waern menar till exempel att man skall undvika att: "låta deltagare diskutera med varandra utan någon som helst styrning", läraren måste finnas med.²³ En student som intervjuas i rapporten *Jag vill dö klok: Liv och distansstudier – 15 studerandeporätt* "... lovordar handledaren som ofta var inne i konferensen med råd och dåd, med uppmuntringar. Handledaren har en viktig roll för att den nätbaserade undervisningen ska fungera."²⁴ Mediet "till trots" så är det med andra ord viktigt att läraren är synlig. En del studenter upplever emellertid att datorkommunikationen innebär en fördel i kontakterna med läraren. Wännman Toresson och Östlund skriver: "De upplever att läraren alltid är tillgänglig och att de när som helst på dygnet kan ställa frågor via datorn utan att direkt störa."²⁵ Här är det också viktigt att studenterna få snabb respons från läraren. Petersson menar att det är särskilt viktigt i den nätburna utbildningen att studenterna får respons på sitt arbete trots att man inte möts i det fysiska rummet.²⁶

Som noterades ovan så upplevs kommunikationen mellan lärare och studenter vara det utbildningsstöd som störst andel av studenterna i föreliggande studie tycker är av stor betydelse. Endast ett par procent av studenterna menar att kommunikationen mellan lärare och studenter inte har någon betydelse alls eller att den endast har en liten betydelse. Sju av tio studenter tycker att kommunikationen mellan lärare och studenter har fungerat bra eller mycket bra. En student av tio tycker att kommunikationen fungerat dåligt eller till och med mycket dåligt. Utvärderingen visar med andra ord att kommunikation mellan lärare och student är viktig, att den i de flesta fall fungerat bra och att studenternas krav och förväntningar är höga på detta utbildningsstöd.

De flesta studenter menar att den ideala lärarrollen, så som den är definierad i tabell 18 nedan, är den handledande läraren som genom uppgifter, tips och vägledning inspirerar studenterna att själva söka kunskap och gå utöver sitt vanliga sätt att tänka. Sex av tio studenter menar att detta är den ideala lärarrollen i en IT-stödd distansutbildning. Ungefär två av tio studenter vill allra helst se en dialoginspirerande lärare som initierar uppgifter och samtalsämnen som väcker studenternas intresse för kollektivt utbyte och diskussion om ämnet. Det är däremot en liten andel av studenterna som menar att den traditionella eller den omvårdande lärarrollen är den ideala. Här bör det tilläggas att det naturligtvis är svårt att dra gränser mellan de olika kategorierna och de olika lärarrollerna är inte heller varandra uteslutande.

På frågan om den faktiska lärarrollen i den aktuella utbildningen är "placeringarna" desamma. Det finns emellertid vissa skillnader i svaren. Det är färre som menar att den handledande lärarrollen var den som läraren/lärarna haft i den IT-stödda distansutbildningen, jämfört med hur många som menar att detta är lärarens roll idealt. Det är något fler som menar att lärarens/lärarnas roll i den aktuella utbildningen varit en traditionell lärare, jämfört med hur

Utult, Mats (2002): "På distans i Norrlands inland". I: Petersson, Göran och Mats Utult (red): *Nätverka för nätlärande inom medicin, vård och omsorg*. Distansutbildningsmyndigheten Rapport 2:2002. Härnösand.

²³ Waern, Yvonne (2002): "Vuxna vill också vara kreativa". I: Borg, Christian (red): *Vetenskaparnas visioner: Elva samtal om framtidens studier och undervisning i högskolan*. Distansutbildningsmyndigheten, Rapport 2:2002. Härnösand.

²⁴ Stöpfunghoff, Dieter (2002): *Jag vill dö klok: Liv och distansstudier – 15 studerandeporätt*. Distansutbildningsmyndigheten, Rapport 5:2002. Härnösand.

²⁵ Wännman Toresson, Gunnel och Berit Östlund (2002): "Ny roll, ny kompetens för distansläraren". I: Gisselberg, Margareta (red): *Distanslärare och distanslärande: En antologi*. Distansutbildningsmyndigheten, Rapport 6:2002. Härnösand.

²⁶ Petersson, Göran (2002): "Många måste samverka för bra nätlärande i vården". I: Petersson, Göran och Mats Utult (red): *Nätverka för nätlärande inom medicin, vård och omsorg*. Distansutbildningsmyndigheten, Rapport 2:2002. Härnösand.

många som menar att den traditionella lärarrollen, att förmedla innehåll och förståelse för ämnet samt klart och tydligt bekräftar huruvida studenternas inläring är nöjaktig, är den ideala lärarrollen.

Tabell 18 "Vilken roll anser Du att läraren i IT-stödd distansutbildning idealt borde ha?" samt "Försök att bedöma vilken roll Du anser att läraren/lärarna i den IT-stödda distansutbildningen i huvudsak haft." n=581.

	Lärarens roll idealt	Lärarens faktiska roll i den aktuella utbildningen
En <i>traditionell</i> lärare som förmedlar innehåll och förståelse för ämnet samt klart och tydligt bekräftar huruvida studenternas inläring är nöjaktig.	7,1	15,7
En <i>handledande</i> lärare som genom uppgifter, tips och vägledning inspirerar studenterna att själva söka kunskap och gå utöver sitt vanliga sätt att tänka	62,3	47,2
En <i>omvårdande</i> lärare som genom att uppmärksamma och bekräfta alla studenter skapar studiemotivation och ett trivsamt studieklimat.	3,3	3,1
En <i>dialoginspirerande</i> lärare som initierar uppgifter och samtalsämnen som väcker studenternas intresse för kollektivt utbyte och diskussion om ämnet	22,7	20,5
Annat	2,1	9,1
Ej svarat	2,6	4,5
Totalt	100 %	100 %

Kommentarerna visar att det är svårt att endast välja en av de lärarroller som definieras i tabellen ovan. Bland annat när det gäller den faktiska lärarrollen då många studenter har haft olika lärare som tagit mycket olika roller. I kommentarerna framkommer också kritik från en del studenter som menar att den/de lärare de mött varit osynliga och/eller ej tillgängliga. Läraren/lärarna har alltså haft en allt för passiv roll så som studenterna ser det. Studenterna har kommenterat den faktiska lärarrollen i betydligt större omfattning än vad de kommenterat den ideala lärarrollen.

På påståendet att läraren/lärarna har upplevts som närvarande genom sin aktivitet på nätet är medelvärdet 3,6. Nära sex studenter av tio anger värdet 4 eller 5 på en skala från 1 till och med 5. Ungefär en student av fyra instämmer helt. 8 % instämmer inte alls i påståendet. Denna grupp studenter har med andra ord inte alls upplevt lärarna som närvarande genom lärarnas aktivitet på nätet. De studenter som hittills inte haft några fysiska sammankomster på sin utbildning upplever i större utsträckning att lärarna varit närvarande genom sin aktivitet på nätet än vad de studenter som haft fysiska sammankomster gör.

"Kan inte ange endast ett alternativ, tycker att alla de egenskaper som här räknas upp är en viktig mix som en lärare bör ha."

"De har ju inte syns till."

"Det har varit många olika lärare under de olika delkurserna med olika intresse, inriktning och tillgänglighet."

"Känns inte som om vi har någon lärare."

"Lärarna har varit väldigt lite "närvarande". Jag kan inte se att de har haft någon riktig lärarroll. Feedback på inlämnade uppgifter har varit mindre än minimal. Det har även varit dålig feedback vid examinationerna."

På frågan om vad som fungerat bra under den aktuella IT-stödda utbildningen berör ungefär en av fyra studenter någon eller några aspekter av lärarens arbete. Det handlar om studiehandledningen, som tycks spela en viktig roll för många av studenterna. Det handlar också om att föreläsningarna varit bra, att kontakten med läraren/lärarna varit bra och att de fått bra respons, i tid, på inlämnade arbeten. Citaten nedan är några exempel på kommentarer kring vad som fungerat bra och som rör lärarens arbete.

"Att få hysna på föreläsningarna i sin egen takt, söka kunskap på egen hand."

"Bra föreläsningar. Bra att man kan läsa då det passar!"

"Bra studiehandledning."

"Klara och tydliga instruktioner från handledaren. Bra respons på uppgifter. Kommunikation mellan mig – lärare – övriga studeranden."

"Lärarna har varit aktiva i våra grupprum. Det är bra så man ser att de kollar ibland. ..."

På frågan om vad som kan förbättras handlar ungefär en av fem kommentarer mer direkt om lärarens/lärarnas arbete. Den kritik som riktas mot lärarna handlar främst om att de varit för osynliga och att responsen på studenternas arbeten upplevs som dålig eller allt för långsam. Bristande erfarenhet av distansutbildning/den teknik som används är också något som av en del studenter lyfts fram som ett problem. Det framkommer i kommentarerna också krav på en tydlig "styrning", studenterna vill veta vad som krävs av dem. Kritik mot utbildningen, precis som de positiva kommentarerna, är emellertid inte alltid kritik mot den IT-stödda delen av utbildningen. Det handlar ofta om problem som kan uppstå också i den reguljära utbildningen. För att ta ett exempel, studenternas kritik om att de inte fått tillräcklig snabb respons från lärare på när de skickat e-post är en kritik som naturligtvis kan förekomma i alla former av utbildning, att studenterna upplever att de inte får snabb respons och att lärarna är svåra att nå. Samtidigt kan just ett sådant "tillkortakommande" bli än mer allvarligt när utbildningen sker på distans, att det blir än mer viktigt att klargöra när läraren är tillgänglig.

"Att ha erfarna lärare som har sysslat med distansutbildning, speciellt om programmet är nytt på distans."

"Bättre kommunikation med lärarna, kunde ta flera dagar innan dom svarade på våra mail."

"Ja. Studieguiden skulle förbättras och lärarna måste lära sig att ge bättre instruktioner till de individuella arbetena. Via nätet måste de vara övertydliga när de instruerar."

"Lärarens sätt att medverka i diskussionsforum och upplägget på videokonferenserna."

"Lärarna kunde få mer tid utsatt för oss, även denna undervisningsform kräver tid."

Fysiska sammankomster

Fysiska sammankomster är, av många skäl, en central del i utvecklingen av den IT-stödda distansutbildningen. Flexibilitet är ju ett centralt begrepp för Nätuniversitetet och den IT-stödda distansutbildningen. En väg att uppnå mer flexibilitet är att skapa fler utbildningar som ges på distans helt utan fysiska sammankomster eller med endast ett fåtal fysiska sammankomster. Men det handlar inte bara om antalet fysiska sammankomster, det handlar också om sammankomsternas längd, förläggning i tid och vad de fysiska sammankomsterna används till i en utbildning som går på distans med IT-stöd. Fysiska sammankomster kan upplevas som ett "hot" mot den, bland annat, rumsliga flexibilitet som eftersträvas. Samtidigt har fysiska sammankomster, naturligtvis, en rad fördelar.

Boel Flodgren, tidigare rektor vid Lunds universitet, säger till exempel: "Vi hade tidigare helt nätbaserade kurser, men har funnit att man bör lägga in ett par träffar för att öka motivationen hos de studerande. Studierna går bättre om de känner sig som en grupp och har en viss kontakt med varandra."²⁷ Flodgren menar alltså att de fysiska sammankomsterna bidrar till en ökad motivation hos studenterna. Wännman Toresson och Östlund menar också de att de fysiska sammankomsterna har en viktig funktion, även om det kan innebära att man får göra intrång på flexibiliteten: "Vår erfarenhet är att närträffarna är betydelsefulla och fyller sin funktion. De bör därför planeras in i kursen även om de kanske hindrar studenterna att studera oberoende av tid och rum". Wännman Toresson och Östlund understryker samtidigt att det är viktigt att noga överväga vad sammankomsterna i första hand skall användas till.²⁸ Skedinger-Jacobson skriver till exempel om att istället för att ha enskilda examinationer så användes de fysiska sammankomsterna till muntliga examinationer.²⁹ Marklund understryker å sin sida att det är betydelsefullt att lärare och studenter träffas i inledningen av utbildningen: "Då hamnar man i ett slags social kontext redan från början även om man befinner sig på olika håll."³⁰

Vilka synpunkter på fysiska sammankomster har då de studenter som deltagit i föreliggande studie? Som framkommer i tabell 16 så anser nära hälften av studenterna att fysiska sammankomster som utbildningsstöd har stor betydelse. En student av fyra anser att de fysiska sammankomsterna har liten eller inte någon betydelse alls som utbildningsstöd. Lika många menar att de fysiska sammankomsterna varken har liten eller stor betydelse. Av tabell 17 ovan framgår att det för var tionde student, hittills, inte varit aktuellt med fysiska sammankomster. Sex

²⁷ Björck, Ingela: *Tänk om: Om- och nytänk kring distansutbildning vid tre högskolor*. Rapport 3:2002, Distansutbildningsmyndigheten, Härnösand.

²⁸ Wännman Toresson, Gunnel och Berit Östlund (2002): "Ny roll, ny kompetens för distansläraren". I: Gisselberg, Margareta (red): *Distanslärare och distanslärande: En antologi*. Distansutbildningsmyndigheten, Rapport 6:2002. Härnösand.

²⁹ Skedinger-Jacobson, Marie (2003): "Matematiklärarutbildning på distans?". I: Lindh, Anders och Bengt Linnér (red): *Nära samarbete – på distans: Nio texter om att lära på nätet*. Rapporter om utbildning, Malmö högskola. Malmö.

³⁰ Marklund, K (2002): "Högskoleläraren är framtidens hjälte". I: Borg, Christian (red): *Vetenskaparnas visioner: Elva samtal om framtidens studier och undervisning i högskolan*. Distansutbildningsmyndigheten, Rapport 4:2002. Härnösand.

av tio menar att de fysiska sammankomsterna fungerat bra eller till och med mycket bra. De studenter i studien som studerar på deltid har i större utsträckning svarat att det hittills ej varit aktuellt med fysiska sammankomster än vad de som studerar på heltid gjort.

En av enkätens frågor innehöll ett antal påståenden om fysiska sammankomster. Nära hälften av studenterna instämmer helt i påståendet "Det är nödvändigt med fysiska sammankomster". Två studenter av tio instämmer inte alls eller endast i liten utsträckning (de som markerat 1 och 2). De studenter för vilka det har varit aktuellt instämmer i betydligt större utsträckning än vad de studenter som hittills studerat helt nätburet gör. En central fråga är när under utbildningen de fysiska sammankomsterna skall ligga. Nära sex studenter av tio instämmer helt i påståendet "Att träffa kurskamrater och lärare "öga mot öga" gör det lättare att senare kommunicera över nätet". Nästan hälften av studenterna instämmer i påståendet att "Fysiska sammankomster behövs fortlöpande under utbildningen". Två av tio studenter instämmer inte alls eller endast i liten utsträckning i samma påstående. Ungefär lika många instämmer i påståendet "Att träffa kurskamrater och lärare "öga mot öga" gör det lättare att senare kommunicera över nätet". En student av fyra instämmer inte alls eller endast i liten utsträckning i samma påstående. Här finns återigen stora skillnader mellan de studenter som hittills studerat nätburet och de studenter som deltagit i fysiska sammankomster. Den senare gruppen instämmer i påståendet i betydligt högre grad än vad den förra gruppen gör.

Det finns inga skillnader i vilken vikt de studenter som är 30 år och under respektive de studenter som är äldre än 30 år tillmäter fysiska sammankomster. Det finns heller inga skillnader mellan de båda åldersgrupperna i vilken utsträckning de instämmer i påståendena om att vissa saker är svåra över nätet, att fysiska sammankomster behövs fortlöpande under utbildningen, att fysiska sammankomster underlättar senare kommunikation över nätet eller att det är nödvändigt med fysiska sammankomster. Det finns däremot vissa skillnader mellan de studenter som läser på heltid och de studenter som läser på deltid, där de studenter som läser på heltid tillmäter de fysiska sammankomsterna en större betydelse än vad de som läser på deltid gör. De studenter som läser på heltid instämmer också i större utsträckning i påståendet om att det är vissa saker som är svåra att kommunicera över nätet. Det finns mycket stora skillnader mellan den grupp studenter där det varit aktuellt med fysiska sammankomster och den grupp studenter där det ej varit aktuellt med fysiska sammankomster. Den senare gruppen menar i betydligt mindre utsträckning att det finns saker som är svåra att kommunicera över nätet. Det är en större andel ibland heltidsstudenterna som instämmer till fullo i påståendet att fysiska sammankomster behövs fortlöpande under utbildningen.

Det finns återigen mycket stora skillnader mellan de studenter som haft fysiska sammankomster och de studenter som inte har haft några sådana. Av den senare gruppen anger hälften 1 på skalan och en av tio anger 5 på skalan. Av den förra gruppen anger en av tio 1 på skalan medan hälften anger 5. När det gäller påståendet om att "Att träffa kurskamrater och lärare "öga mot öga" gör det lättare att senare kommunicera över nätet", är det en större grupp bland de heltidsstuderande som anger 5 på skalan än vad det är bland de deltidstuderande. Det är en större andel bland de deltidstuderande studenterna som anger 4 på den angivna skalan. Bland de heltidsstuderande är det en större andel som till fullo instämmer i påståendet att det är nödvändigt med fysiska sammankomster än vad det är bland de deltidstuderande studenterna. Det finns inga skillnader mellan de studieovana studenterna och de studievana studenterna i vilken betydelse de tillmäter fysiska sammankomster. Detta gäller också för påståendena att vissa saker är svåra att kommunicera över nätet, att fysiska sammankomster underlättar senare kommunikation över nätet, och att det är nödvändigt med fysiska sammankomster. Däremot finns det en tendens till att de studieovana studenterna i högre utsträckning instämmer tycker att fysiska sammankomster behövs fortlöpande under utbildningen.

"Bra fysiska träffar med bra föreläsare/ diskussioner."

"Bra närträffar fyllda med bra innehåll."

"Kommunikationen mellan andra studerande och lärarna. De fysiska träffarna har varit/är inspirerande och nödvändiga. De praktiska metodövningarna måste vi givetvis gå igenom fysiskt."

"När man träffas och får diskutera live."

"Studieformen har varit mycket variationsrik, uttrycksätten många. Ett mångsidigt lärande. Träffarna på universitetet har varit höjdpunkter! De har varit lagom långa (3 dagar varje gång). En fantastisk studieform !!! ..."

Ungefär en student av tjugo nämner de fysiska sammankomsterna som exempel på något som fungerat särskilt bra under utbildningen. Det har för studenterna varit viktigt att träffas "in real life" (IRL) för att bland annat diskutera de uppgifter man har. Innehållet i sammankomsterna lyfts också fram. Det är inte bara att ha sammankomster som upplevs som viktigt utan också vad dessa sammankomster används till.

De fysiska sammankomsterna lyfts emellertid av andra studenter upp som något som på ett eller annat sätt kan förbättras. Ungefär en av tio av de studenter som besvarat enkäten har förslag på förbättringar när det gäller de fysiska sammankomsterna. Många studenter betonar betydelsen av fysiska sammankomster, att det är viktigt att också träffas i det fysiska rummet. De flesta av de kommentarer som rör sammankomster handlar om att studenterna efterfrågar fler fysiska sammankomster. Samtidigt finns det studenter som tycker att man borde utnyttja tekniken bättre, att tekniken ger möjligheter som inte utnyttjas fullt ut i deras ögon. Men kommentarerna handlar också om hur man bäst utnyttjar de fysiska sammankomsterna. Vad ska sammankomsterna framförallt användas till? Några studenter menar till exempel att sammankomster skall användas till föreläsningar medan andra studenter menar att sammankomster inte skall användas till föreläsningar, utan till andra inslag i utbildningen. Planeringen av sammankomsterna är en annan aspekt som får kritik av en del studenter. Just planering är något som återkommer ofta i studenternas svar. Flexibiliteten i utbildningen är central, samtidigt kräver det information och planering för att studenterna ska ha möjlighet att utnyttja flexibiliteten.

"Användandet av videokonferenser. Många teoretiska föreläsningar liksom seminarier och vissa redovisningar kan likaväl hållas på video istället för på utbildningsorten. Krävs fysiska möten främst vid praktiska övningar."

"De fysiska träffarna används inte alltid helt relevant. För få föreläsningar då."

"... Fysiska sammankomster ska utnyttjas på ett sätt att vi har nytta av att träffa varandra. Det har vi inte genom att sitta och lyssna på en föreläsning. ..."

"Kanske fler fysiska träffar, man får aldrig glömma det fysiska mötet människor emellan. Kroppsspråk, närhet, diskussioner ger så mycket till din utveckling inom området."

"Tycker närvaro borde vara frivillig. Hade väldigt problem att pussla tider de tre heldagarna eftersom "Karro" och universitetet där jag studerar ligger långt från varandra."

Kurskamrater

Vikten av att i sin utbildning möta andra människor har lyfts fram av många. Dahllöf menar till exempel att: "... det finns en övertro på att undervisning fungerar med människor ensamma vid sina datorer. Djupförståelse kräver smältning och reflektion ihop med andra".³¹ Waern lyfter fram också den sociala aspekten, så som att kunna få uppmuntran och en mer personlig relation.³² Wännman Toresson menar att fysiska sammankomster skapar förutsättningar för diskussion och sociala relationer mellan deltagarna i en utbildning.³³ Betydelsen av att vara medlem av en grupp och av en "bra känsla" i gruppen lyfts fram av till exempel rektorn vid Blekinge Tekniska Högskola Lars Haikola, rektorn vid Luleå tekniska universitet Ingegerd Palmer och av Lunds universitets tidigare rektor Boel Flodgren, i rapporten *Tänk om: Om- och nytänk kring distansutbildning vid tre högskolor*.³⁴ Samtidigt är det centralt att många av de studenter som läser en utbildning på distans med IT-stöd befinner sig i en annan livssituation, där de kanske inte har samma behov som många av de studenter som läser en reguljär utbildning på campus. Marklund menar till exempel att: "... människor har olika behov i livets olika faser. ... Du måste befinna dig i en social omgivning, det är klart. Men den ser olika ut i olika faser i livet."³⁵ Att behoven ser olika ut i livets olika faser lyfts fram också av några av de studenter som intervjuats i rapporten *Jag vill dö klokt: Liv och distansstudier – 15 studerandeporätt*.³⁶

Att kurskamrater är av stor vikt framgår också i föreliggande studie. De har dels en social roll, dels en viktig roll i utbildningen också i och med att det är relativt vanligt med grupparbeten och gruppexaminationer. Studenterna blir med andra ord beroende av att gruppen fungerar. Att arbeta i grupp kan emellertid upplevas som ett hot mot flexibiliteten. Gould menar till exempel att: "Jag tror också att avhopp från distanskurser har med studentprofil och studenters förväntningar att göra. För många innebär distanskurser ett mer flexibelt lärande: man förväntar sig individuellt arbeta helt i egen takt, istället för grupparbete enligt ett tydligt schema".³⁷

Tre av fyra studenter i föreliggande studie menar att kommunikationen mellan studenter är ett utbildningsstöd av stor betydelse, se tabell 16. Endast en av tjugo menar att kommunikationen mellan studenter har liten eller inte någon betydelse alls. Lika många menar att kommunikationen mellan studenter har fungerat dåligt eller till och med mycket dåligt under den aktuella utbildningen. Tre av tio menar att kommunikationen mellan studenter fungerat mycket bra. Fyra av tio anser att kommunikationen fungerat bra. Det finns ingen skillnad mellan de yngre studenterna och de äldre studenterna i vilken betydelse de tillmäter kommunikationen mellan studenter. Däremot är det fler bland heltidsstudenterna som anser att kommunikationen mellan studenter är av stor betydelse än vad det är bland de studenter som läser på deltid. Men det är också i den senare gruppen en stor andel studenter som anser att kommunikationen mellan studenter är av stor betydelse. Den största skillnaden föreligger emellertid mellan de studieovana

³¹ Dahllöf, Urban (2002): "En mötesplats i varje kommun!" I: Borg, Christian (red): *Vetenskaparnas visioner: Elva samtal om framtidens studier och undervisning i högskolan*. Rapport 4:2002, Distansutbildningsmyndigheten. Härnösand.

³² Waern, Yvonne (2002): "Vuxna vill också vara kreativa". I: Borg, Christian (red): *Vetenskaparnas visioner: Elva samtal om framtidens studier och undervisning i högskolan*. Distansutbildningsmyndigheten, Rapport 2:2002. Härnösand.

³³ Wännman Toresson, Gunnel (2002): *Kvinnor skapar kunskap på nätet: Datorbaserad fortbildning för lärare*. Akademiska avhandlingar vid Pedagogiska institutionen, Umeå universitet. Umeå.

³⁴ Björck, Ingela (2002): *Tänk om: Om- och nytänk kring distansutbildning vid tre högskolor*. Rapport 3:2002, Distansutbildningsmyndigheten. Härnösand.

³⁵ Marklund, K (2002): "Högskoleläraren är framtidens hjälte". I: Borg, Christian (red): *Vetenskaparnas visioner: Elva samtal om framtidens studier och undervisning i högskolan*. Rapport 4:2002, Distansutbildningsmyndigheten. Härnösand.

³⁶ Stöpfunghoff, Dieter (2002): *Jag vill dö klokt: Liv och distansstudier – 15 studerandeporätt*. Rapport 5:2002, Distansutbildningsmyndigheten. Härnösand.

³⁷ Gould, Sarah Jane (2003): "Funderingar kring IT-baserad distansutbildning i engelska." I: Lindh, Anders och Bengt Linnér (red): *Nära samarbete – på distans: Nio texter om att lära på nätet*. Rapporter om utbildning 5/2003, Malmö högskola. Malmö.

och de studievana studenterna. Bland de studieovana är det en större andel som anser att kommunikationen mellan studenter är av stor betydelse. Nio studenter av tio i den studieovana gruppen tycker att kommunikationen mellan studenter är av stor betydelse, bland de studievana studenterna är motsvarande andel sju av tio.

Här var inte kommunikationen specificerad till att handla om kommunikation över nätet. Ett påstående som studenterna hade att ta ställning till löd emellertid ”Jag har upplevt närhet och gemenskap med de andra deltagarna i vår nätkommunikation”. Här instämde fyra av tio studenter i ”relativt” stor utsträckning, det vill säga de har markerat 4 eller 5 på skalan. Tre av tio studenter instämmer inte alls eller endast i liten utsträckning i påståendet. Två studenter av tio instämmer inte alls eller endast i liten utsträckning i påståendet ”Utbildningen har krävt mycket kommunikation mellan deltagarna via nätet”. Hälften av studenterna instämmer i stor utsträckning eller helt och hållet i påståendet. Att ”Kursmaterial och uppgifter har skapat diskussion och reflektion med andra deltagare” är det en något större andel av studenterna som instämmer i stor utsträckning eller ”fullt ut” i.

Många studenter lyfter fram studiegruppens betydelse under utbildningen, att det är viktigt att studiegruppen fungerar. Samtidigt som man kanske blir mer oberoende av kurskamrater om man går en utbildning på distans med IT-stöd så kan man i ett grupparbete bli utlämnad åt en grupp. Detta gäller naturligtvis inte bara i en IT-stödd distansutbildning utan lika mycket i en reguljär utbildning. Däremot kan man tänka sig att kurskamraterna får en särskild roll i IT-stödd distansutbildning. Det som lyfts fram som positivt är kommunikationen mellan studenter, att arbetet har fungerat, att möten med andra studenter ger nya insikter i sig och så vidare. Det kan ju också vara så att kurskamraterna får en särskild betydelse just i och med att man i mindre utsträckning träffas i ”klassrummet” och att läraren har en delvis annan roll än i en reguljär utbildning.

”Alla i gruppen har tagit ansvar för sina studier och varit noga med att göra inlägg i tid osv. Det har flutit på bra.”

”Att arbeta i grupp och diskutera de uppgifter som skulle utföras. Detta gav mycket vinklingar och kreativt tänkande från var och en att ta in och få lärdom av.”

”Det har fungerat förvånansvärt bra att läsa via distans, alla i basgruppen har varit disciplinerade nog att få saker gjorda trots yrkesarbete vid sidan om.”

”Kommunikation mellan oss distansstudenter via First Class, man kan alltid rådfråga där om någon annan vet det man är osäker på.”

”Studiegruppen är viktig eftersom den blir min klass. Med studiegruppen kan jag även fundera över sådant som jag inte förstår eller vill diskutera.”

Av studenternas kommentarer så framkommer det att en stor del av arbetet i de utbildningar som finns representerade i studien, sker i grupp. Detta innebär, naturligtvis, att de enskilda studenterna också blir beroende av andra studenter. Bland dem som har negativa kommentarer kring kamraterna på kursen/programmet handlar det framförallt om arbetet i gruppen inte fungerat, till exempel att alla inte, i tid, gör sina åtaganden, att kommunikationen, över nätet, mellan studenterna inte fungerat, samt att studenternas skilda bakgrunder kan vara berikande men att det samtidigt kan skapa problem.

"Att de i grupperna har olika förkunskaper, vissa t ex har jobbat länge som distriktssköterska än andra som jag som kommer från slutenvården. Detta skapar en obalans i förkunskaper."

"Det som varit lite tråkigt är att min basgrupp ej har haft så aktiva studenter när det gäller att utnyttja "plattformen" (Classfrontier). Kommunikation över nätet har skett via mail i den gruppen ..."

"Eftersom många av deltagarna inte hade erfarenhet av högskolestudier krävs tydligare information om kraven på projektarbete."

"Jag tycker att ambitionsnivån hos min lärgrupp varit urusel men jag hamnar i en ny nu och hoppas på bättre "tur" denna gång. Det betyder oerhört mycket när man läser på distans att stödet finns hos lärgruppen."

"Mindre gruppuppgifter då det faktiskt är lite svårare att kommunicera i en grupp över nätet än när man har fysiska möten!"

Sammanfattningsvis: Några utbildningsstöd har lyfts fram särskilt i avsnittet. Det första är läraren och lärarens roll. Det är det utbildningsstöd som studenterna tycker är det allra viktigaste, att kommunikationen mellan lärare och studenter fungerar väl. De flesta studenter anser också att denna kommunikation fungerat väl. Men det är samtidigt det utbildningsstöd som flest är missnöjda med. Den ideala lärarrollen är den handledande läraren och det är också den roll som flest anser att läraren/lärarna haft i den aktuella utbildningen. De fysiska sammankomsterna är också de ett viktigt utbildningsstöd för en stor del av studenterna, men en student av fyra menar att de fysiska sammankomsterna som utbildningsstöd endast har liten eller inte någon betydelse alls. För de studenter som hittills studerat helt nätburet är de fysiska sammankomsterna av mindre betydelse än vad de är för de studenter som haft sådana under sin utbildning. De studenter som läser på heltid tillmäter de fysiska sammankomsterna ett större värde än vad de studenter som läser på deltid gör. Kurskamrater är av stor vikt, såväl socialt som utbildningsmässigt. Endast en student av tjugo menar att kommunikationen mellan studenter har liten eller inte någon betydelse alls som utbildningsstöd. Det är en lika stor andel som menar att kommunikationen mellan studenterna fungerat dåligt eller till och med mycket dåligt. Heltidsstudenter tillmäter denna kommunikation ett större värde än vad deltidsstudenter gör och studieovana studenter tillmäter likaledes kommunikationen ett större värde än vad studievana studenter gör.

IT-stöd

I enkäten fick studenterna också ta ställning till hur de tyckte att olika former av datorstöd fungerat, se tabell 19. Även här framkom en mycket positiv bild av den IT-stödda distansutbildningen. Bland dem som kunnat svara på hur datorstöden fungerar svarar en stor andel av studenterna att de fungerat bra eller till och med mycket bra. Åtta av tio studenter tycker att det fungerat bra eller mycket bra att kommunicera via e-post. En liten andel studenter anger att kommunikation via e-post inte varit aktuellt eller att de inte kan ta ställning till hur det fungerat. Det är däremot nära hälften av studenterna som anger att kommunicera med ljud och bild via dator ej har varit aktuellt. 15 % av dem svarar att de inte vet hur det har fungerat. Två av tio har svarat att det har fungerat bra eller mycket bra. De som har stor eller mycket stor erfarenhet av att kommunicera med ljud och bild via dator tycker i något större utsträckning att det fungerat bra eller mycket bra i den utbildning de deltagit i under höstterminen 2003 än vad de som har ingen eller liten erfarenhet gör. När det gäller att hämta instruktioner på en kurshemsida har endast några procent av studenterna markerat att det ej varit aktuellt. Ungefär åtta studenter av tio anger att det fungerat bra eller mycket bra att hämta instruktioner på kurshemsidor. Att producera hemsidor är det endast en mindre grupp studenter som ägnat sig åt. Ungefär tre av tio

studenter anger att det inte varit aktuellt att använda olika plattformar. Ungefär hälften av studenterna menar att det fungerat bra eller mycket bra.

När det gäller att söka i databaser är det en grupp, ungefär två av tio, som anger att det varken fungerat bra eller dåligt. Att söka i databaser är det IT-stöd som flest studenter anser har fungerat dåligt eller till och med mycket dåligt. Sju av tio säger att det fungerat bra eller mycket bra att arbeta med Word/Excel/PowerPoint. Här finns inga skillnader mellan dem som har ingen eller liten erfarenhet av Word/Excel/PowerPoint samt dem som har stor eller mycket stor erfarenhet av dessa program. Det är en stor grupp, drygt hälften av studenterna, som anger att det ej varit aktuellt med diskussionsforum där att läsa inlägg, svara på inlägg, diskutera uppgifter etc. kunnat ske vid tidpunkter som passar studenterna. Det är en större andel bland dem som har stor eller mycket stor erfarenhet av diskussionsforum som anser att det har fungerat bra eller mycket bra i den utbildning som de deltagit i under höstterminen 2003. Fyra av tio studenter anger att videoföreläsningar ej varit aktuellt. Tre av tio studenter tycker det har fungerat bra eller mycket bra. De som har stor eller mycket stor erfarenhet av videoföreläsningar är något mer positiva än dem som inte har någon eller endast liten erfarenhet. Så, till sist, att kommunicera via telefon har också det bedömts fungera bra eller mycket bra. En student av tio anger att det ej varit aktuellt.

Tabell 19 "I en IT-stödd distansutbildning kan olika former av IT-stöd förekomma. Hur bra tycker Du att de olika datorstöden fungerat under den kurs eller det program som Du deltagit i under höstterminen 2003?" Tabellen visar endast de som haft en uppfattning, med andra ord ej de som inte svarat och ej beller de som svarat vet ej. För att få en uppfattning om i vilken utsträckning de olika stöden ej varit aktuella finns också den andelen som svarar ej aktuellt redovisad.

Datorstöd/har fungerat	Mycket dåligt/Dåligt	Varken bra eller dåligt	Bra/mycket bra	Ej aktuellt
Att kommunicera via e-post	2,5	9,8	83,7	4,1
Att kommunicera med ljud och bild via dator	5,9	9,9	26,4	57,9
Att hämta instruktioner på kurshemsidor	3,9	8,0	85,1	3,0
Att producera hemsidor	3,4	8,8	2,2	85,6
Att använda olika plattformar	1,7	9,1	57,0	32,2
Att söka i databaser	15,0	26,6	51,0	16,7
Att använda bibliotekstjänster på nätet	4,3	22,4	48,9	24,4
Att arbeta med Word/Excel/PowerPoint	5,2	10,7	77,2	7,0
Diskussionsforum där att läsa inlägg, svara på inlägg, diskutera uppgifter etc. kunnat ske vid tidpunkter som passar Dig	4,7	7,5	21,4	66,5
Videospelning i form av inspelade föreläsningar eller liknande	4,5	14,5	35,6	45,4
Att kommunicera via telefon	1,4	14,8	18,2	9,8

Åtta av tio av de studenter som besvarat enkäten bedömer sina förkunskaper och erfarenheter som tillräckliga eller fullt tillräckliga i relation till den teknik som använts under utbildningen. En mindre grupp, två av tio, anser att de egna förkunskaperna och erfarenheterna inte alls varit

tillräckliga. Av studenternas kommentarer kan man utläsa att det är ytterst värdefullt med en introduktion till den teknik som man utnyttjar under utbildningen. Något som betonas också i UCERs studie av attityder och erfarenheter som hänvisats till tidigare. Det framkommer också synpunkter på att det är mycket värdefullt att det inför ansökan framkommer vilka krav på kunskaper (data- och Internet-) som ställs. Förutom vilka kunskaper som krävs bör det också specificeras vilken utrustning, så som dator och uppkopplingsmöjligheter, studenten bör ha tillgång till. Samtidigt lyfts också positiva aspekter fram, att man lärt sig mycket under utbildningens gång. Detta kan ses som ett mervärde som den IT-stödda distansutbildningen ger. Studenter som fått en bra introduktion till tekniken lyfter fram detta som värdefullt. Men en del har också fått hjälp från närmare håll, från familjen.

Vilken betydelse har då studenternas ålder för hur de upplever hur väl deras förkunskaper och erfarenheter står i relation till de krav som ställs under utbildningen? Som framgår av tabell 20 så är det 22 % av studenterna i åldern 31 år och äldre som anser att de egna förkunskaperna och erfarenheterna inte alls är tillräckliga i förhållande till den teknik som används under utbildningen. Motsvarande andel bland de studenter som är 30 år eller yngre, är 7 %. Det fanns däremot inga skillnader mellan studieovana studenter och studievana studenter i hur de bedömde sina förkunskaper och erfarenheter.

Tabell 20 "Hur bedömer Du Dina förkunskaper och erfarenheter i relation till den teknik som används under utbildningen?" n=581.

Förkunskaper och erfarenheter	Andel samtliga	Andel – 30 år	Andel 31 år –	Studieovana	Studievana
Inte alls tillräckliga	19,1	7,4	21,7	19,2	19,8
Tillräckliga	50,9	49,5	51,3	53,0	49,1
Fullt tillräckliga	28,1	40,2	25,3	27,8	28,9
Ej svarat	1,9	2,8	1,7	–	2,2
Totalt	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

De kommentarer som studenterna lämnar handlar bland annat om att de efterfrågar en tydlig information om vilken data- och Internetvana som krävs och en bättre introduktion i den teknik som används. Några studenter menar att det kan gå ut över det man "egentligen" skall lära sig, utbildningens ämnesinnehåll, om att lära sig tekniken tar allt för stort utrymme. En grupp studenter med goda kunskaper sedan tidigare lyfter fram dessa som värdefulla medan andra studenter menar att de har lärt sig under utbildningens gång. Några lyfter fram hjälpen från kurskamrater och, framförallt, familjen som värdefull.

"Datorvana och Internet-vana krävs. Detta bör tydligt framgå i kursannonseringen."

"Det har gått för mycket energi till att lära datorn, så man vet inte om man har fått med sig innehållet på kursen."

"Det jag inte kunnat har jag lärt mig under kursens gång."

"Hade jag inte haft mina barn som är mycket duktiga på datorer hade jag inte klarat av själva datorbiten."

"Tack vare en genomgången IT-kurs som var obligatorisk på institutionen."

Datorkommunikation

Endast 4 % av studenterna säger att de aldrig deltagit i datorkommunikation under den aktuella utbildningen. Det innebär att en mycket stor del av studenterna har kommunicerat via dator på ett eller annat sätt. Tre av tio studenter säger att de deltagit i datorkommunikation dagligen under utbildningen. Fyra av tio har deltagit två till tre gånger per vecka. En av fyra har deltagit en gång per vecka eller än mer sällan. De efterfrågade värdena är genomsnittsvärden, det kan naturligtvis vara stora skillnader också inom en kurs i hur ofta studenterna deltar i datorkommunikation, bland annat beroende på vilken typ av uppgifter man arbetar med.

Som framgår av tabell 21 finns det stora skillnader mellan de studenter som studerar på heltid och de studenter som studerar på deltid. Bland de studenter som studerar på heltid anger hälften att de dagligen deltagit i datorkommunikation. Bland de studenter som studerar på deltid är motsvarande andel två av tio. Den största gruppen av de deltidsstuderande anger att de deltagit i datorkommunikation 2 till 3 gånger per vecka. Skillnaden kan naturligtvis främst förklaras med att den ena gruppen läser på heltid medan den andra gruppen läser på deltid. De studenter som har angett att det inte varit aktuellt med några fysiska sammankomster under utbildningen, hittills, läser i huvudsak på deltid. De har deltagit något mer frekvent i datorkommunikationen än vad de studenter som haft fysiska sammankomster under utbildningen gjort.

Tabell 21 "Hur ofta har Du i genomsnitt deltagit i datorkommunikationen (läsa inlägg, svara på inlägg, diskutera uppgifter etc.) under utbildningen?" n=581.

Deltagande i datorkommunikation	Andel för heltidsstuderande	Andel för deltidsstuderande	Andel totalt
Dagligen	53,2	20,2	30,6
2-3 gånger per vecka	23,1	45,2	38,1
1 gång per vecka	11,3	15,6	14,5
3 gånger per månad eller mindre	8,6	12,5	11,2
Deltog aldrig i datorkommunikationen	2,7	5,4	4,5
Ej svarat	1,1	1,3	1,2
Totalt	100 %	100 %	100 %

Det kan vara svårt att uppskatta ett genomsnitt. I de längre utbildningarna kan det till exempel skilja mycket mellan de olika momenten och också inom de enskilda momenten beroende på vilka uppgifter studenterna arbetar med. Men studenterna kan också ha olika inställning till datorkommunikation, vilket några av citaten nedan visar på.

"Beroende på vilka uppgifter vi har haft har jag emellanåt haft en daglig kommunikation med mina kurskamrater."

"Distansutbildning bygger på att kommunikationen sker via data och då anser jag att jag också har skyldighet att dagligen (under veckan flera gånger per dag) kolla upp vad som sker på FC."

"Enligt order från kursledare."

"Jag har deltagit i det obligatoriska. Jag kollar alltid alla inlägg men jag svarar inte så ofta."

"Olika beroende på mitt arbetsschema och vilka uppgifter vi håller på med för tillfället."

Som framgår av tabell 22 nedan så har kommunikationen med andra studenter och med lärare i huvudsak skett via e-post. Sju studenter av tio anger att e-post varit en av de huvudsakliga kommunikationsformerna. Lite drygt hälften av studenterna anger att diskussionsforum varit en

huvudsaklig kommunikationsform. Fyra studenter av tio säger att fysiska möten har varit en viktig kommunikationsform i deras kontakter med andra studenter och med lärare. Telefon och chatt är det knappt 30 % av studenterna som anger som en huvudsaklig kommunikationsform. Videokonferens och alternativet annat anges endast av några procent av studenterna. Ser man på de studenter som är 30 år eller yngre och de studenter som är äldre än 30 år så finns det några skillnader. Studenterna över 30 år anger i större utsträckning att diskussionsforum varit en huvudsaklig kommunikationsform. De studenter som är 30 år eller yngre anger i något större utsträckning att fysiska möten och telefon varit huvudsakliga kommunikationsformer. När det gäller de studieovana studenterna så anger de i större utsträckning att chatt, diskussionsforum samt telefon varit huvudsakliga kommunikationsformer i kontakterna med andra studenter och med lärare.

Tabell 22 "Vilka har varit de huvudsakliga kommunikationsformerna i kontakterna med andra studenter och med lärare?" n = 581.

Kommunikationsform	Andel – 30 år	Andel 31 år –	Andel studieovana	Andel studievana	Andel totalt
Chatt	27,1	29,1	44,3	23,5	28,7
Diskussionsforum	43,0	59,1	67,0	55,1	56,1
E-post	71,0	70,0	70,4	69,9	70,2
Fysiska möten	42,1	37,3	34,8	39,3	38,2
Telefon	31,8	26,4	35,7	24,4	27,4
Videokonferens	2,8	3,2	5,2	2,2	3,1
Annat	2,8	2,7	0,9	3,2	2,8
Ej svarat	3,7	0,8	0,9	1,2	1,4

Not: Tabellen summerar ej till 100 % då det varit möjligt att ange flera alternativ.

Tabell 23 nedan visar hur studenterna upplevt olika "kommunikativa inslag" under utbildningen. Siffran 1 står för att man inte instämmer alls i påståendet och siffran 5 står för att man instämmer helt i det aktuella påståendet. Det första påståendet, att utbildningen har krävt mycket kommunikation mellan deltagarna via nätet instämmer nio av tio i, i någon utsträckning. Ungefär tre av tio instämmer helt i påståendet. Något fler instämmer i någon utsträckning i att kursmaterial och uppgifter har skapat diskussion och reflektion med andra deltagare. 5 % av studenterna instämmer inte alls i det påståendet. Nästan hälften av studenterna instämmer helt i påståendet att det har funnits tydliga förväntningar på deras medverkan i utbildningen. 3 % av studenterna instämmer inte alls i det påståendet. Endast 16 % av studenterna instämmer helt i påståendet att kommunikationen på nätet kännetecknats av dialog och levande samtal. Ungefär en student av tio instämmer inte alls i påståendet. De studenter som ej har haft några fysiska sammankomster instämmer i påståendet i högre grad än vad de studenter som har haft fysiska sammankomster gör. Ungefär sex studenter av tio instämmer i någon utsträckning i påståendet att de har oroat sig för hur de skulle skriva för att bli förstådda. 35 % instämmer inte alls i det påståendet. De studenter som har haft fysiska sammankomster uttrycker en större oro för detta än vad de studenter som, hittills, gått en helt nätburen utbildning, gör. När det gäller påståendet "Jag har upplevt närhet och gemenskap med de andra deltagarna i vår nätkommunikation" instämmer ungefär 85 % av studenterna i någon utsträckning. 13 % av studenterna har inte alls upplevt närhet och gemenskap med de övriga deltagarna i nätkommunikationen. Här finns endast små skillnader mellan de studenter som haft fysiska sammankomster och de studenter som inte har haft några sådana. De påståenden som får starkast stöd är alltså "Det har funnits tydliga förväntningar på min medverkan i utbildningen" samt "Att träffa kurskamrater och lärare "öga mot öga" gör det lättare att senare kommunicera över nätet". Det som får absolut minst stöd är påståendet "I den skriftliga kommunikationen har jag oroat mig för hur jag skulle skriva för att bli förstådd". Vid en jämförelse mellan de mer studievana och de mer studieovana studenterna

framgår emellertid att de studieovana studenterna i högre utsträckning instämmer i det sista påståendet.

Tabell 23 Kommunikation under utbildningen. n=581.

	1	2	3	4	5	Medelvärde	Ej svarat
Utbildningen har krävt mycket kommunikation mellan deltagarna via nätet	9,3	12,7	24,6	23,8	28,4	3,5	1,2
Kursmaterial och uppgifter har skapat diskussion och reflektion med andra deltagare	5,0	10,5	24,6	28,2	30,3	3,7	1,4
Det har funnits tydliga förväntningar på min medverkan i utbildningen	3,3	6,0	14,1	29,1	45,8	4,5	1,7
Nätkommunikationen har kännetecknats av dialog och levande samtal	11,4	17,2	25,8	27,2	16,2	3,2	2,2
I den skriftliga kommunikationen har jag oroat mig för hur jag skulle skriva för att bli förstådd	35,5	24,6	17,7	12,2	8,1	2,3	1,9
Jag har upplevt närhet och gemenskap med de andra deltagarna i vår nätkommunikation	13,4	16,4	26,3	25,5	16,7	3,2	1,7

Just kommunikationen är ett ord som ofta kommer upp i studenternas kommentarer. Det handlar om kommunikationen över nätet, kommunikation med läraren/lärarna och kommunikationen mellan studenter.

"Grupparbetet, sättet att kommunicera via nätet."

"Kommunikation med läraren."

"Kommunikationen mellan eleverna har fungerat väldigt bra inom first class."

"Kommunikationen mellan kurskamrater! Helt OK att läsa på distans!"

"Kommunikationen via nätet har fungerat klart bättre än förväntat."

Tekniken

Tekniken är naturligtvis en central del i den IT-stödda distansutbildningen. Olika synpunkter med "teknikanknytning" har också framkommit ovan. I detta avsnitt är avsikten att ytterligare fördjupa diskussionen kring det tekniska inslaget i de utbildningar som studenterna deltog i under

höstterminen 2003. Det är för det första viktigt att introduktionen till den teknik som används i den aktuella utbildningen blir bra. Här är det en utmaning att det i en studentgrupp kan finnas studenter med vitt skilda förkunskaper i den aktuella tekniken. Är man inte uppmärksam på att det finns studenter som har mindre omfattande förkunskaper kan det uppstå problem. Den kan vara värt att satsa resurser på denna introduktion. Gould till exempel lyfter fram att den finns en fara i att man "... överskattar de allmänna datorkunskaperna i samhället."³⁸ Dafgård lyfter också hon fram att de studenter som inte har någon större vana av att använda datorer kan få problem i en IT-stödd distansutbildning: "Även om många är datorvana idag, finns det fortfarande en hel del studerande, som inte är vana datoranvändare. För dessa, blir det naturligtvis både svårt och arbetsamt att både studera ett ämne och samtidigt lära sig att hantera en dator, olika programvaror, hur man skickar e-post, surfar på Internet etc."³⁹

Detta är något som uppmärksammas också i de kvalitetskriterier som arbetats fram och vilka skall känneteckna utbildning inom Nätuniversitetet. Det handlar bland annat om att teknikstödet skall vara utformat så att det passar såväl för den aktuella utbildningen som för den grupp studenter som utbildningen vänder sig till. Men det handlar också om vikten av att studenterna får utbildning och handledning i den teknik som används. Detta kan naturligtvis få betydelse för hur lyckosamma man är i att locka nya studerandegrupper till högskolan. Lars Haikola, rektor vid Blekinge Tekniska Högskola, menar till exempel att tekniken i distansutbildning behöver förenklas för att inte skrämja bort de nya grupper av studerande som man vill locka till högre utbildning.⁴⁰

Det är alltså viktigt att introduktionen i tekniken blir rätt, särskilt för dem som inte har så stor vana sedan tidigare. Om det fungerar kan erfarenheten av tekniken och det ökade tekniska kunnandet bli ett mervärde. Ett mervärde där den IT-stödda distansutbildningen bidrar med något utöver den kunskap som utbildningen "egentligen" syftar till. Om det fungerar mindre väl så kan tekniken komma att utgöra ett hinder mot att tillägna sig den kunskap som utbildningen syftar till. Detta kan innebära att studenten varken får det mervärde som tekniken kan innebära och inte heller den kunskap som utbildningen syftar till. Detta, tekniken som mervärde, är något som bland annat lyfts fram av Skedinger-Jacobson och Utbult.⁴¹

Många positiva kommentarer från studenterna i föreliggande studie rör tekniken och de möjligheter tekniken ger. Kommentarererna nedan är exempel på sådant som lyftes fram som positivt.

³⁸ Gould, Sarah Jane (2003): "Funderingar kring IT-baserad distansutbildning i engelska." I: Lindh, Anders och Bengt Linnér (red): *Nära samarbete – på distans: Nio texter om att lära på nätet*. Rapporter om utbildning 5/2003, Malmö högskola. Malmö.

³⁹ Dafgård, Lena (2002): "En aktiv distansstuderande". Gisselberg, Margareta (red): *Distanslärare och distanslärande: En antologi*. Distansutbildningsmyndigheten, Rapport 6:2002. Härnösand.

⁴⁰ Björck, Ingela (2002): *Tänk om: Om- och nytänk kring distansutbildning vid tre högskolor*. Distansutbildningsmyndigheten, Rapport 3:2002. Härnösand.

⁴¹ Skedinger-Jacobson, Marie (2003): "Matematiklärarytelse på distans?". I: Lindh, Anders och Bengt Linnér (red): *Nära samarbete – på distans: Nio texter om att lära på nätet*. Rapporter om utbildning, Malmö högskola. Malmö och Utbult, Mats (2002): "Hälsolyftet i Västra Götaland". I: Petersson, Göran och Mats Utbult (red): *Nätverka för nätlärande inom medicin, vård och omsorg*. I: Petersson, Göran och Mats Utbult (red): *Nätverka för nätlärande inom medicin, vård och omsorg*. Distansutbildningsmyndigheten, Rapport 2:2002. Härnösand.

"Att gruppen kunde göra arbeten med hjälp av chatt och e-post."

"Att kunna studera precis när som helst på dygnet och på olika platser, bara du har tillgång till dator. Lätt att kommunicera via PIM."

"De tekniska lösningarna."

"Fantastiskt att genom DVD-föreläsningar få möjlighet att lyssna till riktigt tunga namn inom området."

"Kommunikationen över nätet har fungerat klanderfritt. Ping-Pong fungerar snabbt, kvickt och lätt."

Studenterna har emellertid inte bara positiva synpunkter på tekniken. Alldeles överens om var problemet ligger behöver de dock inte vara. En grupp studenter efterfrågar bättre introduktion i den teknik som används i den aktuella utbildningen. Av kommentarerna framgår "dessutom" betydelsen av att informera potentiella studenter om vilka krav på datavana som utbildningen ställer. En del studenter menar att man i utbildningen inte utnyttjar de möjligheter som tekniken ger medan andra studenter å sin sida menar att tekniken försvårar till exempel kommunikationen.

"Att man får en introduktionskurs i början i några dagar för att sedan kunna använda och behärska programmet."

"Att utveckla tekniken så att man enbart läser via nätet. Att inte vara rädd för att kommunicera enbart skriftligt som student."

"Bättre information innan kursen om vilka datakunskaper man bör ha för att gå kursen, då mycket av tiden vi fysiskt träffades gick åt till banala/basala frågor kring datorer. Stora flertalet hade inte ens tillgång till DVD när dom började kursen ..."

"Hade varit mycket bättre att ha tillgång till First Class. Skulle ha sparat en del resande om vi kunde ha chattat med varandra i stället."

"Som alldeles ny student på nätet kände man sig lite vilse i början. Läraren tog för givet att man kunde FirstClass."

Sammanfattningsvis: De flesta studenter tycker att de olika IT-stöden har fungerat bra eller till och med mycket bra. Att söka i databaser är det IT-stöd som flest studenter anser har fungerat dåligt eller till och med mycket dåligt. Att kommunicera via e-post samt att hämta instruktioner från kurshemsidor är de IT-stöd som studenterna tycker har fungerat bäst. En stor del av studenterna anser att deras förkunskaper och erfarenheter i relation till den teknik som använts under utbildningen varit tillräckliga eller fullt tillräckliga. Studenter över 30 år anser i större utsträckning att deras förkunskaper och erfarenheter varit otillräckliga än vad studenter som är 30 år eller yngre, anser. Vad gäller datorkommunikationen så finns det stora skillnader mellan dem som studerar på heltid och dem som studerar på deltid. Hälften av dem som studerar på heltid har deltagit i datorkommunikationen dagligen. Den huvudsakliga kommunikationsformen har varit e-post. De studievana studenterna har i större utsträckning upplevt oro för hur de skulle skriva för att bli förstådda, än vad de studievana studenterna har gjort. Det är viktigt att introduktionen till den teknik som används under utbildningen blir bra. Erfarenheten av tekniken och det ökade tekniska kunnandet kan bli ett mervärde i en utbildning som går på distans med IT-stöd. En del studenter menar att man inte under utbildningen utnyttjar de möjligheter som tekniken ger medan andra studenter menar att tekniken försvårar kommunikationen.

Kunskaper och färdigheter

Det finns en god överensstämmelse mellan de kunskaper och färdigheter som studenterna menar att högre utbildning bör uppmuntra till och de kunskaper och färdigheter den IT-stödda distansutbildningen inom medicin och vård framförallt uppmuntrat till, se tabell 24. Det om flest studenter tycker är det viktigaste är att lära sig att förstå sammanhang, lösa problem och att dra egna slutsatser. Nästan lika många tycker att det viktigaste är att lära sig att kritiskt granska, själv ta ställning och producera "egen" kunskap. Faktakunskaper samt att använda och utveckla den egna personligheten i arbetet upplevs emellertid inte som lika viktigt. Det är något färre som tycker att den IT-stödda distansutbildningen bidragit till att förstå sammanhang, lösa problem och att dra egna slutsatser än vad det är som menar att det är kunskaper och färdigheter som högre utbildning bör uppmuntra till. Det är samtidigt fler som menar att alternativet att använda och utveckla den egna personligheten i arbetet med innehållet är något som högre utbildning bör uppmuntra till än vad det är som menar att detta är kunskaper och färdigheter som den aktuella IT-stödda distansutbildningen uppmuntrat till.

I en utvärdering av en annan utbildningsform på distans, folkbildning, fanns en liknande fråga om kursdeltagarnas uppfattning om vilka kunskaper och färdigheter kurserna uppmuntrat till. 34 % av deltagarna menade att alternativet "Att kritiskt granska ..." stämde bäst in på den kurs de gått. 24 % av deltagarna menade att "Faktakunskaper" respektive "Att använda och utveckla den egna personligheten ..." var de kunskaper och färdigheter kursen främst uppmuntrat till. 18 % menade att "Att förstå sammanhang ...", som var det alternativ som studenterna i föreliggande studie tyckte att högre utbildning borde uppmuntra till och också den IT-stödda distansutbildningen inom medicin och vård framförallt uppmuntrat till, var den kunskapseffekt som folkbildningen framförallt uppmuntrat till.⁴²

Tabell 24 "Vilken typ av kunskaper och färdigheter anser Du att högre utbildning framförallt bör uppmuntra till?" samt "Vilken typ av kunskaper och färdigheter anser Du att den IT-stödda utbildning inom medicin och vård som Du deltagit i höstterminen 2003 framförallt uppmuntrat till?" n=581.

	Kunskaper och färdigheter som högre utbildning bör uppmuntra till. Andel	Kunskaper och färdigheter som den IT-stödda utbildning inom medicin och vård framförallt uppmuntrat till. Andel
Faktakunskaper	8,3	11,2
Att förstå sammanhang, lösa problem och dra egna slutsatser	46,3	39,4
Att kritiskt granska, själv ta ställning och producera "egen" kunskap	33,2	34,9
Att använda och utveckla den egna personligheten i arbetet med innehållet	8,1	7,9
Annat	2,6	3,1
Ej svarat	1,5	3,4
Totalt	100 %	100 %

Kommentarerna till frågan visar att det är svårt att bara välja ett alternativ. Studenterna vill ha en kombination av flera av de angivna alternativen. Det gäller såväl frågan om kunskaper och färdigheter som högre utbildning bör uppmuntra till som frågan om kunskaper och färdigheter i

⁴² Dahlgren, Ethel, Agneta Hult och Anders Olofsson (2001): *Folkbildning på distans? – en utvärdering*. Pedagogiska institutionen, Umeå universitet.

den aktuella IT-stödda distansutbildningen. När det gäller den förra frågan menar några studenter i sina kommentarer att det beror på vilken utbildning det gäller, att det är svårt att generalisera.

Det finns vissa skillnader mellan de äldre och de yngre studenterna. En större andel bland de äldre studenterna betonar till exempel att det är viktigt "Att förstå sammanhang, lösa problem och dra egna slutsatser" än vad det är bland de yngre studenterna. Den senare gruppen betonar i större utsträckning än den förra gruppen alternativen "Att använda och utveckla den egna personligheten i arbetet med innehållet" och "Att kritiskt granska, själv ta ställning och producera "egen" kunskap". Det finns också vissa skillnader mellan de studenter som läser på heltid och de studenter som läser på deltid. Det är till exempel en större andel bland deltidsstudenterna som anser att högre utbildning framförallt bör uppmuntra till "Att kritiskt granska, själv ta ställning och producera "egen" kunskap" än vad det är bland de studenter som läser på heltid. Det är å andra sidan en större andel av heltidsstudenterna som anger att högre utbildning framförallt bör uppmuntra till faktakunskaper än vad det är bland de studenter som läser på deltid. Den största skillnaden mellan de studievana och de studieovana studenterna föreligger framförallt i synen på "Att kritiskt granska, själv ta ställning och producera "egen" kunskap" där det är en större andel bland de studievana studenterna som anger detta alternativ än vad det är bland de studieovana studenterna.

Studenternas värdering av nyttan med utbildningen

Sju av tio studenter menar att den IT-stödda distansutbildning som de deltagit i under höstterminen 2003 varit värdefull på ett yrkesmässigt plan, se tabell 25. Endast en liten andel av studenterna, sju procent, anser att utbildningen inte varit värdefull på ett yrkesmässigt plan eller endast varit värdefull i mycket liten grad. Dessa siffror överensstämmer i stor utsträckning med de svar som studenterna avgivit för huruvida de anser att utbildningen är värdefull på ett personligt plan. Det är sju av tio studenter som anser att utbildningen är värdefull på ett personligt plan och sex procent som anser att utbildningen inte alls eller i mycket liten grad varit värdefull på ett personligt plan.

Tabell 25 "Har den IT-stödda distansutbildning som Du deltagit i under höstterminen varit värdefull för Dig på ett yrkesmässigt plan/på ett personligt plan/på annat sätt?" n=581.

Utbildningen värdefull:	Inte alls	I mycket liten grad	I liten grad	I varken liten eller hög grad	I hög grad	I mycket hög grad	Ej svarat
På ett yrkesmässigt plan	3,4	3,6	4,1	14,6	41,8	29,4	2,9
På ett personligt plan	3,3	3,1	4,6	13,1	41,7	27,4	6,9
På annat sätt	12,0	2,6	5,9	17,9	14,1	8,4	39,1

Det är en större andel av de äldre studenterna som har markerat att utbildningen i hög grad varit värdefull på ett yrkesmässigt plan. Det är samtidigt en större andel av de yngre studenterna som har markerat att utbildningen inte alls har varit värdefull på ett yrkesmässigt plan. När det gäller huruvida utbildningen varit värdefull på ett personligt plan svarar en större andel bland de äldre studenterna, jämfört med de yngre studenterna, att den har varit det i hög eller mycket hög grad. Det är samtidigt en större andel bland de yngre studenterna som menar att utbildningen inte alls varit värdefull på ett personligt plan. Dessa är för övrigt till stor del desamma som menar att utbildningen inte alls varit värdefull på ett yrkesmässigt plan heller. Det finns inga större skillnader i synen på om utbildningen varit värdefull på ett yrkesmässigt eller personligt plan, mellan de studenter som läser på heltid och de studenter som läser på deltid.

När det gäller frågan om utbildningen varit värdefull på något annat sätt, det vill säga utöver personligt och yrkesmässigt, har fyra av tio studenter inte svarat. Av dem som har besvarat frågan menar den största gruppen att utbildningen i varken liten eller hög grad varit betydelsefull på något annat sätt. Kommentarererna visar, förutom de kommentarer som rör utbildningen som värdefull på ett personligt eller ett yrkesmässigt plan, att studenterna tycker att utbildningen varit värdefull ur ett utbildningsperspektiv, ett kunskapsperspektiv och ett "socialt perspektiv". En del av kommentarererna är emellertid mer negativt laddade.

"Har stärkt mitt självförtroende, trodde ej att jag skulle klara det."

"Genom denna examen kommer mina chanser till att få det jobb jag länge drömt om kunna bli verklighet eftersom jag är en av få i vårt land som har denna yrkesexamen och besitter denna nödvändiga kunskap för yrket."

"Spännande med ny studieform, mycket kunskap i tekniken som följer med gratis."

"Goda kontakter både för arbete och privat. God aktuell kunskap. Mycket inspirerande med tvärsektorielt arbete både över yrkesgränser och landsgränser."

"Det har inte präglat mig något nämnvärt. Har redan jobbat med detta i så många år att det inte känns nytt. Behöver bara "poäng" på det."

Rekommendera IT-stödd distansutbildning

Som tabell 26 nedan visar så skulle mer än åtta av tio rekommendera IT-stödd distansutbildning till någon som funderar på att läsa vidare på högskola eller universitet. Endast tre procent säger att det inte skulle rekommendera IT-stödd distansutbildning till någon som funderar på att läsa vidare på högskola eller universitet. Det är med andra ord en mycket positiv bild av den IT-stödda distansutbildningen som framkommer.

Tabell 26 "Skulle Du rekommendera IT-stödd distansutbildning till någon som funderar på att läsa vidare på högskola eller universitet?" n=581.

Rekommendera IT-stödd distansutbildning	Andel
Ja	83,8
Nej	3,4
Vet ej	11,0
Ej svarat	1,7
Totalt	100 %

Kommentarererna visar att många studenter tycker det är positivt att kunna kombinera studier med arbete och familj, det är med andra ord utifrån den livssituation de lever i ett bra sätt att studera på. Det finns studenter som påpekar att det är en studieform som passar just i deras livssituation men som kanske inte passar lika bra för yngre studenter. Några studenter påpekar också att det är en studieform som ställer särskilda krav på motivation och självdisciplin i och med att man tvingas ta ett större eget ansvar för sina studier.

Som framkom ovan är flexibiliteten i utbildningen något som många studenter anser fungerar bra. När frågan om de skulle rekommendera IT-stödd distansutbildning till någon som funderar på att läsa vidare på högskola eller universitet kommer upp, är det åter många studenter som säger att de skulle rekommendera IT-stödd distansutbildning just med argumentet att det ger möjlighet till flexibla studier, både i tid och rum. Samtidigt menar en del studenter att om man

inte har behov av större flexibilitet i tid och rum, till exempel att man faktiska har möjlighet att flytta för att läsa en utbildning ”på campus”, så är det att föredra.

Det finns också studenter som skulle rekommendera IT-stödd distansutbildning men göra det med vissa reservationer. Det är inte alldeles självklart att det är en studieform som passar alla. I studier om IT-stödd distansutbildning lyfter man ofta fram studenternas motivation som en avgörande faktor för om studenten skall lyckas med sina studier eller ej. Studenterna här lyfter framförallt fram självdisciplin som en avgörande faktor, även om motivation och självdisciplin naturligtvis hänger samman.

Huruvida studenterna skulle rekommendera IT-stödd distansutbildning är också avhängigt vilken typ av utbildning det handlar om. Precis som kanske inte alla studenter passar att läsa en IT-stödd distansutbildning passar inte heller alla utbildningar att ges på distans med IT-stöd. Det kan handla om förbehåll som att vissa utbildningar kräver fysiska sammankomster, ett annat utbyte med kurskamrater, praktik och så vidare.

”Beror lite på vilken situation man befinner sig i. Jag som är mycket hemma på kvällarna med mina barn tycker att det är ett bekvämt sätt att studera på.”

”Det har sina för- och nackdelar. Har man möjlighet och kan tänka sig att flytta till utbildningsorten hade jag rekommenderat att göra det.”

”Utmärkt sätt att läsa om man har lite självdisciplin och vill kunna lägga upp sina studier efter egen situation. För mig perfekt eftersom jag befinner mig i ett annat land och en annan tidszon.”

”Det är otroligt lätt att studera via nätet, man använder verkligen sin tid som man vill MEN det gäller att ha disciplin på sig själv. Personer som måste ha en ”spark i baken” för att komma igång skall inte läsa på distans!”

”Bra studieform och framförallt om man studerar på halvfart som jag gör. Jag vet inte om det vore heltidsstudier då kanske man har större behov av fysisk kontakt med lärare och andra studenter pga högre studietempo.”

Studenternas egna ord om studentnyttan

Studenternas egna ord oms studentnyttan genomsyras i stor utsträckning av att IT-stödd distansutbildning gör det omöjliga möjligt. En mer flexibel utbildning gör det möjligt att förvärvsarbeta på heltid (och därigenom låta bli att ta studielån), ta hand om sin familj, och samtidigt utbilda/vidareutbilda sig. Svaren på frågan om hur studenterna med egna ord skulle vilja uttrycka nyttan med att delta i en IT-stödd distansutbildning kretsar ofta kring fördelarna med utbildningsformens flexibilitet. Att i större utsträckning kunna bestämma över de egna studierna gör det möjligt att kombinera det övriga livet med studierna på ett sätt som kanske inte hade varit möjligt om de deltagit i en reguljär utbildning på campus. Detta får som konsekvens att en del av dessa studenter kanske heller inte hade valt att studera om inte denna möjlighet funnits.

”Bra att få jobba hemifrån när det passar. Passar särskilt bra i kortare kurser där de flesta jobbar samtidigt, speciellt för vårdpersonal som jobbar oregelbundna tider. Svårt att hitta lediga dagar som passar alla.”

”En effektiv studieform – ”lär där du är”.”

”Kan läsa/lyssna när jag vill och har tid – kan stoppa och lyssna om på föredragen om/när det behövs – Har inte behövt ”dra på” mig studieskulder – Skolan kommer hem till mig.”

”Man kan styra över när man läser och framförallt när man tar sig tid till föreläsningar. Sen kan man bo vart som helst i förhållande till studieort vilket kan vara en till nytta om man vill jobba heltid och läsa samtidigt.”

”Mitt liv är just nu så att detta är för mig enda möjligheten att läsa d.v.s. med två små barn på 4 och 2 år vilket gör att jag kan anpassa mina studier utefter när tillfälle ges då jag kan planera min studietid i stor utsträckning själv.”

Flexibiliteten i den IT-stödda distansutbildningen blir därigenom särskilt viktig för studenter som den grupp inom medicin och vård som besvarat föreliggande enkät. En stor del av dessa studenter förvärvsarbetar vid sidan av studierna samtidigt som de har familj. Därigenom blir det viktigt inte bara vad som passar individen utan också vad som passar dennas familj och arbete. En stor del av studenterna lever alltså tillsammans med barn och/eller med en annan vuxen. Många studenter nämner familjen som ett viktigt skäl för att välja denna studieform. Av kommentarerna framgår att den IT-stödda distansutbildningen gör det möjligt för dem att studera på de tider som passar dem själva, vilket i många fall handlar om när det passar familjen, till exempel ”när barnen har somnat”.

”En möjlighet att studera även fast att arbets- och familjeförhållanden egentligen inte tillåter detta.”

”Fantastiskt att kunna läsa in dessa poäng och samtidigt kunna vara småbarnsmamma till 100 %!”

”Möjlighet att lägga upp studierna så att det blir minsta möjliga påverkan för familjen och jobbet.”

”Nytan är att jag kunnat arbeta mycket vid sidan om samt tagit hand om nära och kära.”

”Samtidigt som jag läser och utvecklar min kunskap så kan jag ändå vara hemma det mesta och ta hand om barnen när de kommer från skola/fritids. Jag behöver inte ha för dåligt samvete för att jag är borta för mycket.”

Kommentarerna om arbetet handlar i stor utsträckning om att IT-stödd distansutbildning möjliggör att man förvärvsarbetar samtidigt som man studerar. Men kommentarerna handlar också om det studierna i förlängningen innebär i form av förändrade arbetsuppgifter, nytt arbete etc. Möjligheten att arbeta vid sidan av studierna kan vara viktiga också därför att det kan innebära att man slipper att ta studielån. Flexibiliteten i utbildningsformen möjliggör alltså såväl att studera utan att familjen blir lidande som att man kan fortsätta att förvärvsarbeta vid sidan av studierna.

"Det enda sättet att kunna vidareutbilda mig och samtidigt arbeta."

"Vid distansutbildning på halvfart kan man fortsätta sitt arbete utan att ta tjänstledigt och slipper då ett inkomstbortfall och studielån."

"En möjlighet att plugga under föräldraledigheten och därmed kanske kunna söka andra arbetsuppgifter inför återgång till arbete."

"Jag har kunnat lägga upp tiden på ett annat sätt. När man jobbar heltid vid sidan av är det viktigt att kunna bestämma själv när man ska plugga. Speciellt när man jobbar dag, kväll, natt och helg alternerat!"

"Känner mig mer säker i min yrkesroll, känner att min lön kommer att påverkas och att jag eventuellt kommer att få andra arbetsuppgifter vilket är utvecklande för min framtid."

Men studenterna hade också kommentarer om den kunskap som de upplevde att utbildningen bidragit med. Det handlar delvis om samma kunskap, det vill säga kunskap som de skulle ha fått också om de deltagit i en reguljär utbildning på campus, men också om annan kunskap, det vill säga kunskap som studenterna menar att de kanske inte skulle ha fått på samma sätt i en reguljär utbildning på campus. Ett mervärde i form av att lära sig självdisciplin och att ta eget ansvar för sina studier lyfts fram av en del av studenterna. Det blir på ett mer påtagligt sätt upp till var och en vad/hur mycket man kommer att lära sig. En del studenter upplever det också som att de får ett större inflytande över vilka kunskaper de tillägnar sig under utbildningen. De menar att i en mer flexibel utbildningsform ges studenten en möjlighet att ägna ett större engagemang åt sådant som han/hon själv är intresserad av. Att mervärde som lyfts fram är den ökade IT-kompetensen. Att använda tekniken i den utsträckning som man gör i utbildningar som går på distans med IT-stöd kan innebära att studenterna, utöver de "rena" ämneskunskaperna också får med sig ökade kunskaper i den teknik som används under utbildningen. Det handlar i vissa fall dessutom om teknik, förutom ett mer allmänt datorkunnande, som man kommer att ha användning för i sin yrkesutövning.

"Den har på ett effektivare sätt "tvingat" mig som studerande att söka kunskapen själv jämfört med klassrumsundervisning."

"Jag har lärt mig en ny typ av studieteknik samt nya vägar att söka information. Detta utöver de rent konkreta kunskaper som utbildningen ger."

"Det har tvingat mig att använda IT på ett utvecklande sätt samt att jag börjar förstå och tänka på de system som vi har på mitt arbete och vad som bör krävas av dessa system."

"Det är bra att bli känd med datorn och nätet, det kommer man att använda i kommande yrkesprofession."

"Lärt mig/tvingats lära mig, på ett meningsfullt sätt, att utnyttja datorns möjligheter."

Alla studenter är emellertid inte odelat positiva i sina svar, även om de allra flesta är det. För de studenter som är mer tveksamma till nyttan med den utbildning de deltagit i handlar det om bland annat om att de inte upplever att de har någon nytta av att ha deltagit i en IT-stödd distansutbildning under höstterminen 2003, att den utbildning de deltagit i inte "passar" att gå på distans med IT-stöd då de menar att den kräver mer av närundervisning eller att de inte tycker att utbildningen varit så flexibel som de skulle ha önskat.

Sammanfattningsvis: Sju av tio studenter tycker att den IT-stödda distansutbildningen inom medicin och vård som de deltagit i under höstterminen 2003 varit värdefull på ett yrkesmässigt plan i hög grad eller mycket hög grad. Lika många menar att utbildningen i hög grad eller i mycket hög grad varit värdefull på ett personligt plan. Det finns inga skillnader mellan de studenter som läser på deltid och de studenter som läser på heltid. Däremot anser studenter över 30 år i högre grad att utbildningen varit värdefull på ett yrkesmässigt och ett personligt plan än vad de yngre studenterna gör. Åtta studenter av tio skulle rekommendera IT-stödd distansutbildning till någon som funderar på att läsa vidare på högskola eller universitet. Många menar att utifrån den livssituation de lever i så är utbildningsformen att rekommendera. För den som inte har lika stort behov av flexibilitet är kanske andra distributionsformer att föredra. Det är inte heller säkert att det är en studieform som passar alla, det är en studieform som ställer särskilda krav på studenterna. Huruvida studenterna skulle rekommendera IT-stödd distansutbildning är också avhängigt vilken typ av utbildning det handlar om.

Studenternas egna ord om studentnyttan genomsyras i stor utsträckning av att IT-stödd distansutbildning gör det omöjliga möjligt. En mer flexibel utbildning gör det möjligt att förvärvsarbeta på heltid (och därigenom låta bli att ta studielån), ta hand om sin familj, och samtidigt utbilda/vidareutbilda sig. Svaren på frågan om hur studenterna med egna ord skulle vilja uttrycka nyttan med att delta i en IT-stödd distansutbildning kretsar ofta kring fördelarna med utbildningsformens flexibilitet. Att i större utsträckning kunna bestämma över de egna studierna gör det möjligt att kombinera det övriga livet med studierna på ett sätt som kanske inte hade varit möjligt om de deltagit i en reguljär utbildning på campus. Detta får som konsekvens att en del av dessa studenter kanske heller inte hade valt att studera om inte denna möjlighet funnits.

Sammanfattning

Centrum för utvärderingsforskning (UCER), vid Umeå universitet, har fått Myndigheten för Sveriges nätuniversitets uppdrag att utvärdera studentnyttan av Nätuniversitetet och IT-stödda distansutbildningar. Uppdraget sträcker sig över tre år och studentnyttan kommer att undersökas på olika sätt under dessa tre år. Det är främst studenternas egna värderingar av studentnyttan som kommer att undersökas, men också lärares och arbetsgivares värderingar kommer att vägas in när övergripande slutsatser om studentnyttan dras i slutet av projektet. Under projektets första år är det utbildningar på medicin- och vårdområdet som utvärderas och under de kommande två åren är det naturvetenskapliga/tekniska respektive juridiska/samhällsvetenskapliga utbildningar som står i fokus. *Syftet* med denna delstudie är att undersöka vad som kännetecknar den student som läser en av Nätuniversitetets IT-stödda distansutbildningar inom medicin och vård. Syftet är vidare att utvärdera IT-studenternas egna erfarenheter och bedömningar av värdet/nyttan med den IT-stödda distansutbildningen och olika typer av utbildningsstöd. Studien genomfördes som en elektronisk enkät till studenter inom IT-stödda utbildningar inom medicin- och vårdområdet höstterminen 2003. 581 studenter besvarade enkäten.

Hur ser då studentprofilen ut bland de IT-studenter inom medicin- och vårdområdet som besvarat enkäten? Sju av tio av de studenter som besvarat enkäten är mellan 31 och 50 år, nio av tio är kvinnor. Nio av tio är födda i Sverige. Flest bor i de tre storstadslänen samt i Värmlands län. Tre av fyra förvärvsarbetade innan studierna började höstterminen 2003. Sju av tio studerade på deltid under höstterminen, av dessa förvärvsarbetade nio av tio vid sidan av studierna. Sju av tio lever tillsammans med barn. Sex av tio har mer än 80 poäng från högskola eller universitet samtidigt som en av fyra har minst en förälder med examen från högskola eller universitet.

Det enda av de IT-inslag som nämns i enkäten som mer än hälften anger att de har stor eller mycket stor erfarenhet av är kommunikation via e-post. För andra IT-inslag, som att producera hemsidor, att kommunicera med ljud och bild via dator samt videospelningar i form av inspelade föreläsningar eller liknande är det däremot en stor andel som anger att de inte har någon eller endast liten erfarenhet av. De studenter som har stor eller mycket stor erfarenhet av distanskurser med IT-stöd har, i allmänhet, större erfarenhet av de olika IT-inslagen än vad de övriga studenterna har. Det finns däremot inte några större skillnader mellan studieovana och studievana studenter. Endast två studenter av tio av de studenter inom medicin- och vårdområdet som besvarat enkäten har använt Nätuniversitetets webbportal. En student av tio har "hittat" sin utbildning via portalen. Av de studenter som använt portalen menar hälften att man där kan hitta all eller åtminstone en stor del av den information som man behöver för att hitta rätt utbildning. Den främsta informationskällan har varit lärosätets annonsering/utbildningskatalog.

En student av fyra anger att deras främsta motiv var att de behöver kursen för att på sikt kunna söka ett annat arbete. En lika stor andel anger att deras främsta motiv var att de ville öka sina kunskaper i ämnet. De studieovana studenterna lyfter i större utsträckning fram att de inte kan studera på något annat sätt på grund av sin familjesituation, än vad de studievana studenterna gör. De studievana studenterna å sin sida lyfter i större utsträckning fram att de inte kan studera på något annat sätt på grund av sitt arbete och i något större utsträckning än de studieovana studenterna, att det inte hade någon betydelse utbildningen var på distans med IT-stöd utan att det främst är innehållet de är intresserade av.

Några utbildningsstöd har lyfts fram särskilt i avsnittet. Det första är läraren och lärarens roll. Det är det utbildningsstöd som studenterna tycker är det allra viktigaste, att kommunikationen mellan lärare och studenter fungerar väl. De flesta studenter anser också att denna kommunikation fungerat väl. Men det är samtidigt det utbildningsstöd som flest är missnöjda med. Den ideala

lärarrollen är den handledande läraren och det är också den roll som flest anser att läraren/lärarna haft i den aktuella utbildningen. De fysiska sammankomsterna är också de ett viktigt utbildningsstöd för en stor del av studenterna, men en student av fyra menar att de fysiska sammankomsterna som utbildningsstöd endast har liten eller inte någon betydelse alls. För de studenter som hittills studerat helt nätburet är de fysiska sammankomsterna av mindre betydelse än vad de är för de studenter som haft sådana under sin utbildning. De studenter som läser på heltid tillmäter de fysiska sammankomsterna ett större värde än vad de studenter som läser på deltid gör. Kurskamrater är av stor vikt, såväl socialt som utbildningsmässigt. Endast en student av tjugo menar att kommunikationen mellan studenter har liten eller inte någon betydelse alls som utbildningsstöd. Det är en lika stor andel som menar att kommunikationen mellan studenterna fungerat dåligt eller till och med mycket dåligt. Heltidsstudenter tillmäter denna kommunikation ett större värde än vad deltidssstudenter gör och studieovana studenter tillmäter likaledes kommunikationen ett större värde än vad studieovana studenter gör.

De flesta studenter tycker att de olika IT-stöden har fungerat bra eller till och med mycket bra. Att söka i databaser är det IT-stöd som flest studenter anser har fungerat dåligt eller till och med mycket dåligt. Att kommunicera via e-post samt att hämta instruktioner från kurshemsidor är de IT-stöd som studenterna tycker har fungerat bäst. En stor del av studenterna anser att deras förkunskaper och erfarenheter i relation till den teknik som använts under utbildningen varit tillräckliga eller fullt tillräckliga. Studenter över 30 år anser i större utsträckning att deras förkunskaper och erfarenheter varit otillräckliga än vad studenter som är 30 år eller yngre, anser. Vad gäller datorkommunikationen så finns det stora skillnader mellan dem som studerar på heltid och dem som studerar på deltid. Hälften av dem som studerar på heltid har deltagit i datorkommunikationen dagligen. Den huvudsakliga kommunikationsformen har varit e-post. De studieovana studenterna har i större utsträckning upplevt oro för hur de skulle skriva för att bli förstådda, än vad de studieovana studenterna har gjort. Det är viktigt att introduktionen till den teknik som används under utbildningen blir bra. Erfarenheten av tekniken och det ökade tekniska kunnandet kan bli ett mervärde i en utbildning som går på distans med IT-stöd. En del studenter menar att man inte under utbildningen utnyttjar de möjligheter som tekniken ger medan andra studenter menar att tekniken försvårar kommunikationen.

Sju av tio studenter tycker att den IT-stödda distansutbildningen inom medicin och vård som de deltagit i under höstterminen 2003 varit värdefull på ett yrkesmässigt plan i hög grad eller mycket hög grad. Lika många menar att utbildningen i hög grad eller i mycket hög grad varit värdefull på ett personligt plan. Det finns inga skillnader mellan de studenter som läser på deltid och de studenter som läser på heltid. Däremot anser studenter över 30 år i högre grad att utbildningen varit värdefull på ett yrkesmässigt och ett personligt plan än vad de yngre studenterna gör. Åtta studenter av tio skulle rekommendera IT-stödd distansutbildning till någon som funderar på att läsa vidare på högskola eller universitet. Många menar att utifrån den livssituation de lever i så är utbildningsformen att rekommendera. För den som inte har lika stort behov av flexibilitet är kanske andra distributionsformer att föredra. Det är inte heller säkert att det är en studieform som passar alla, det är en studieform som ställer särskilda krav på studenterna. Huruvida studenterna skulle rekommendera IT-stödd distansutbildning är också avhängigt vilken typ av utbildning det handlar om.

Studenternas egna ord om studentnyttan genomsyras i stor utsträckning av att IT-stödd distansutbildning gör det omöjliga möjligt. En mer flexibel utbildning gör det möjligt att förvärvsarbeta på heltid (och därigenom låta bli att ta studielån), ta hand om sin familj, och samtidigt utbilda/vidareutbilda sig. Svaren på frågan om hur studenterna med egna ord skulle vilja uttrycka nyttan med att delta i en IT-stödd distansutbildning kretsar ofta kring fördelarna med utbildningsformens flexibilitet. Att i större utsträckning kunna bestämma över de egna

studierna gör det möjligt att kombinera det övriga livet med studierna på ett sätt som kanske inte hade varit möjligt om de deltagit i en reguljär utbildning på campus. Detta får som konsekvens att en del av dessa studenter kanske heller inte hade valt att studera om inte denna möjlighet funnits.

Litteratur

- Aderud, Johan (2003): *Nätuniversitetets webbportal – en användbarhetsstudie*. UCER, Umeå.
- Björck, Ingela: *Tänk om: Om- och nytänk kring distansutbildning vid tre högskolor*. Rapport 3:2002, Distansutbildningsmyndigheten. Härnösand.
- Dafgård, Lena (2002): ”En aktiv distansstuderande”. Gisselberg, Margareta (red): *Distanslärare och distanslärande: En antologi*. Distansutbildningsmyndigheten, Rapport 6:2002. Härnösand.
- Dahlgren, Ethel, Agneta Hult och Anders Olofsson (2001): *Folkbildning på distans? – en utvärdering*. Pedagogiska institutionen, Umeå universitet.
- Dahllöf, Urban (2002): ”En mötesplats i varje kommun!” I: Borg, Christian (red): *Vetenskaparnas visioner: Elva samtal om framtidens studier och undervisning i högskolan*. Rapport 4:2002, Distansutbildningsmyndigheten. Härnösand.
- Forsberg, Hans-Olof (2001): *Distansutbildning 1999/2000: En studie baserad på statistiska uppgifter*. Distum:12. Härnösand.
- Gould, Sarah Jane (2003): ”Funderingar kring IT-baserad distansutbildning i engelska.” I: Lindh, Anders och Bengt Linnér (red): *Nära samarbete – på distans: Nio texter om att lära på nätet*. Rapporter om utbildning 5/2003, Malmö högskola. Malmö.
- Horm, Peeter och Sarah Olofsson (2002): *Att bryta isoleringen – sociala faktorer i nätbaserad distansutbildning*. IT-kommissionens rapporter, Rapport 53/2002. Stockholm.
- Högskoleverket (2003): *Universitet och högskolor – Högskoleverkets årsrapport 2003*. Stockholm.
- Högskoleverket (2003): *Vilka är studenterna – och vad tycker de?* Stockholm.
- Jonsson, Gunilla (2003): *Nätuniversitetet läsåret 2003/2004 – ekonomiskt stöd, kursutbud och antal sökande: Med fokus på utbildningsområdet medicin och vård*. UCER. Umeå.
- Marklund, K (2002): ”Högskolelärares framtidens hjälte”. I: Borg, Christian (red): *Vetenskaparnas visioner: Elva samtal om framtidens studier och undervisning i högskolan*. Distansutbildningsmyndigheten, Rapport 4:2002. Härnösand.
- Myndigheten för Sverige nätuniversitet (2003): *Verksamhetsplan 2003 – för Myndigheten för Sveriges nätuniversitet*. Härnösand.
- Myndigheten för Sveriges nätuniversitet (2003): *Verksamhetsberättelse 2002*. Härnösand.
- Petersson, Göran (2002): ”Många måste samverka för bra nätlärande i världen”. I: Petersson, Göran och Mats Utbult (red): *Nätverka för nätlärande inom medicin, vård och omsorg*. Distansutbildningsmyndigheten, Rapport 2:2002. Härnösand.
- Petersson, Göran och Mats Utbult (red) (2002): *Nätverka för nätlärande inom medicin, vård och omsorg*. Distansutbildningsmyndigheten Rapport 2:2002. Härnösand.
- Petersson, Göran och Mats Utbult (2002): ”Röster, bilder, tankar, idéer från vårdutbildning på nätet”. I: Petersson, Göran och Mats Utbult (red): *Nätverka för nätlärande inom medicin, vård och omsorg*. Distansutbildningsmyndigheten Rapport 2:2002. Härnösand.
- Roos, Gunilla, Jonny Engström och Jan Bäcklin (1997): *Högskoleutbildning på hemmaplan. Studerande och deras erfarenheter av distansstudier vid studiecentra i Hälsingland*. Kommunerna i Hälsingland: Studiecentra i samverkan. Bollnäs.
- Skedinger-Jacobson, Marie (2003): ”Matematiklärarutbildning på distans?”. I: Lindh, Anders och engt Linnér (red): *Nära samarbete – på distans: Nio texter om att lära på nätet*. Rapporter om utbildning, Malmö högskola. Malmö.
- Stöpfunghoff, Dieter (2002): *Jag vill dö klok: Liv och distansstudier – 15 studerandeporträtt*. Distansutbildningsmyndigheten, Rapport 5:2002. Härnösand.
- Umefjord, Göran (2002): ”Nätbaserad vård ställer nya krav på personalens utbildning”. I: Petersson, Göran och Mats Utbult (red): *Nätverka för nätlärande inom medicin, vård och omsorg*. Distansutbildningsmyndigheten Rapport 2:2002. Härnösand.

- Utbult, Mats (2002): "Hälsolyftet i Västra Götaland". I: Petersson, Göran och Mats Utbult (red): *Nätverka för nätlärande inom medicin, vård och omsorg*. I: Petersson, Göran och Mats Utbult (red): *Nätverka för nätlärande inom medicin, vård och omsorg*. Distansutbildningsmyndigheten, Rapport 2:2002. Härnösand.
- Utbult, Mats (2002): "På distans i Norrlands inland". I: Petersson, Göran och Mats Utbult (red): *Nätverka för nätlärande inom medicin, vård och omsorg*. Distansutbildningsmyndigheten Rapport 2:2002. Härnösand.
- Waern, Yvonne (2002): "Vuxna vill också vara kreativa". I: Borg, Christian (red): *Vetenskaparnas visioner: Elva samtal om framtidens studier och undervisning i högskolan*. Distansutbildningsmyndigheten, Rapport 2:2002. Härnösand.
- Westerberg, Pernilla och Gunilla Mårald (2004): *Nätuniversitet och IT-stödd distansutbildning – attityder och erfarenheter hos prefekter, studierektorer och studenter*. UCER. Umeå.
- Wännman Toresson, Gunnel (2002): *Kvinnor skapar kunskap på nätet: Datorbaserad fortbildning för lärare*. Akademiska avhandlingar vid Pedagogiska institutionen, Umeå universitet. Umeå.
- Wännman Toresson, Gunnel och Berit Östlund (2002): "Ny roll, ny kompetens för distansläraren". I: Gisselberg, Margareta (red): *Distanslärare och distanslärande: En antologi*. Distansutbildningsmyndigheten, Rapport 6:2002. Härnösand.

Nätuniversitetets studentnytta -- enkät

Med utbildning avses i enkäten såväl kortare kurser som hela program vid högskola/universitet.

Bakgrund

1. Ålder	ange
under 25	☐
25-30	☐
31-40	☐
41-50	☐
51-60	☐
över 60	☐
2. Kön	ange
Kvinna	☐
Man	☐
3. Geografisk bakgrund	ange
Född i Sverige	☐
Född utomlands	☐
3b. Om utomlands, ange hur gammal Du var när du kom till Sverige	
<input type="text"/>	
4. Bostadsort -- län	
<input type="text" value="Blekinge län"/>	
4b. Kommun	

Ale 	
4c. Om Du är bosatt utanför Sverige var god ange land	
<input style="width: 300px; height: 40px;" type="text"/> 	
5. Vid vilket lärosäte har Du studerat under höstterminen 2003?	
Blekinge Tekniska Högskola 	
5b. Ange namnet på den kurs/det program som Du deltagit i under höstterminen 2003?	
<input style="width: 300px; height: 40px;" type="text"/> 	
6. Vilken var Din huvudsakliga sysselsättning innan Du påbörjade Dina studier höstterminen 2003 (avser 5 b)?	ange
Arbetsökande	☐
Förvärvsarbetande	☐
Föräldraledig	☐
Sjukskriven	☐
Studerande	☐
Annan sysselsättning	☐
6b. Om annan, ange	
<input style="width: 300px; height: 40px;" type="text"/> 	
7. Har Du varit studerande på heltid under höstterminen 2003?	ange
Ja (gå till fråga 8)	☐
Nej	☐
7b. Om nej, vad har varit Din huvudsakliga sysselsättning vid sidan av studierna?	ange

Arbetssökande	☐
Förvärvsarbetande	☐
Föräldraledig	☐
Sjukskriven	☐
Annan sysselsättning	☐
7c. Om annan, ange	
<div style="border: 1px solid black; height: 60px; width: 100%;"></div>	
8. Lever Du ensam eller tillsammans med andra?	
ansvar	ange
Ensam	☐
Tillsammans med förälder/föräldrar	☐
Tillsammans med annan vuxen/andra vuxna	☐
Tillsammans med barn	☐
Tillsammans med annan vuxen/andra vuxna och barn	☐
9. Hur många högskolepoäng hade Du sammanlagt innan höstterminen 2003 startade?	
ansvar	ange
0 poäng	☐
1-20 poäng	☐
21-40 poäng	☐
41-60 poäng	☐
61-80 poäng	☐
mer än 80 poäng	☐
10. Har någon av Dina föräldrar examen från högskola eller universitet?	
ansvar	ange
Ja, båda	☐
Ja, en av dem	☐

Nej					☐
Vet ej					☐
11. Vilka erfarenheter har Du av IT?	ingen erfarenhet	liten erfarenhet	varken stor eller liten	stor erfarenhet	mycket stor erfarenhet
Kommunikation via e-post	☐	☐	☐	☐	☐
Kommunicera med ljud och bild via dator (ex. videokonferenser, chatt etc.)	☐	☐	☐	☐	☐
Hämta instruktioner på kurshemsidor (ex. hämta schema, uppgifter etc.)	☐	☐	☐	☐	☐
Producera hemsidor	☐	☐	☐	☐	☐
Använda olika plattformar (ex. First Class, PingPong)	☐	☐	☐	☐	☐
Söka i databaser	☐	☐	☐	☐	☐
Använda bibliotekstjänster via nätet	☐	☐	☐	☐	☐
Distanskurser med IT-stöd	☐	☐	☐	☐	☐
Arbeta med Word/Excel/PowerPoint	☐	☐	☐	☐	☐
Diskussionsforum där att läsa inlägg, svara på inlägg, diskutera uppgifter etc. kunnat ske vid tidpunkter som passar Dig	☐	☐	☐	☐	☐
Videinspelningar i form av inspelade föreläsningar eller liknande	☐	☐	☐	☐	☐
12. Vilken nytta tycker Du att Du har haft av nätuniversitetets					ange

portal på www.netuniversity.se?	
Ej använt	☐
Ingen	☐
Liten	☐
Varken stor eller liten	☐
Stor	☐
Mycket stor	☐
12b. Kommentera	
<div style="border: 1px solid gray; height: 60px; width: 100%;"></div>	
13. Anser Du att den information som finns på www.netuniversity.se och de länkar som där finns till lärosätenas egen information ger:	
	ange
All den information som Du behöver för att hitta rätt utbildning	☐
En stor del av den information som Du behöver för att hitta rätt utbildning	☐
En liten del av den information som Du behöver för att hitta rätt utbildning	☐
Inte alls den information som Du behöver för att hitta rätt utbildning	☐
Vet ej	☐
13b. Kommentera	
<div style="border: 1px solid gray; height: 60px; width: 100%;"></div>	

IT-stödd distansutbildning inom medicin och vård höstterminen 2003

14. Hur fick Du information om kursen/programmet?	ange
---	------

Via nätuniversitetets hemsida	☐
Via lärosätets annonsering/utbildningskatalog	☐
Via bekanta	☐
Via studievägledare	☐
Via kollegor på arbetet	☐
Annat sätt	☐

14b. Om annat, ange

	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
--	--

15. Vilket är Ditt främsta motiv för att delta i höstterminens IT-stödda distansutbildning (kurs/program)?

ange

Jag behöver kursen för att klara mina nuvarande arbetsuppgifter bättre	☐
Jag behöver kursen för att på sikt kunna söka ett annat arbete	☐
Jag deltar i kursen för att berika min fritid	☐
Jag deltar i kursen för att få kontakt med andra människor och utbyta tankar	☐
Jag deltar i kursen för min egen personliga utveckling	☐
Jag har blivit beordrad att gå kursen	☐
Jag deltar i kursen för att ha något att göra	☐
Jag vill öka mina kunskaper i ämnet	☐
Jag vill få erfarenhet av en högre utbildning som bedrivs med IT-stöd	☐
Jag vill bredda min utbildning genom att läsa ett annat ämne vid sidan av mina ordinarie studier	☐
Annat motiv	☐

15b. Om annat, ange

<div style="border: 1px solid black; height: 60px; width: 100%;"></div>	
16. Hade det någon betydelse för Dig att utbildningen var på distans med IT-stöd när Du skulle välja utbildning?	markera ett eller flera alternativ
Nej, det är främst innehållet jag är intresserad av	☐
Ja, jag bor långt från närmaste studieort	☐
Ja, jag kan inte studera på något annat sätt på grund av mitt arbete	☐
Ja, jag kan inte studera på något annat sätt på grund av min familjesituation	☐
Ja, jag kan inte studera på något annat sätt på grund av funktionshinder	☐
Ja, jag är intresserad av den teknik som används	☐
Ja, jag vill utnyttja möjligheten att studera i min egen takt	☐
Ja, annat skäl	☐
16b. Om annat, ange	
<div style="border: 1px solid black; height: 60px; width: 100%;"></div>	
17. Hur stor del av kursen/programmet har Du hittills klarat av?	ange
Mindre än 1/2	☐
1/2	☐
Mer än 1/2 men inte hela	☐
Hela	☐

Utbildnings- och IT-stöd

18. Hur viktiga anser Du att olika utbildningsstöd är	vet ej	ingen betydelse alls	liten betydelse	varken liten eller stor	stor betydelse
--	---------------	-----------------------------	------------------------	--------------------------------	-----------------------

för IT-stödda distansutbildningar?				betydelse	
Information och studievägledning	☐	☐	☐	☐	☐
Kursens hemsida	☐	☐	☐	☐	☐
Studiesocialt stöd (ex. kuratorstöd)	☐	☐	☐	☐	☐
Studiehandledning	☐	☐	☐	☐	☐
Kommunikationen mellan lärare och studenter	☐	☐	☐	☐	☐
Kommunikationen mellan studenter	☐	☐	☐	☐	☐
Biblioteksstöd	☐	☐	☐	☐	☐
Tekniksupport	☐	☐	☐	☐	☐
Fysiska sammankomster	☐	☐	☐	☐	☐

19. Hur bra har enligt Din mening följande utbildningsstöd fungerat under den aktuella utbildningen?	ej aktuellt	vet ej	mycket dåligt	dåligt	varken bra eller dåligt	bra	mycket bra
Information och studievägledning	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kursens hemsida	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Studiesocialt stöd (ex. kuratorstöd)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Studiehandledning	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kommunikationen mellan lärare och studenter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kommunikationen mellan studenter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Biblioteksstöd	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Tekniksupport	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Fysiska sammankomster	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
20. I en IT-stödd distansutbildning kan olika former av IT-stöd förekomma. Hur bra tycker Du att de olika datorstöden fungerat under den kurs eller det program som Du deltagit i under höstterminen 2003?							
	ej aktuellt	vet ej	mycket dåligt	dåligt	varken bra eller dåligt	bra	mycket bra
Att kommunicera via e-post	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Att kommunicera med ljud och bild via dator (ex. videokonferenser, chatt etc.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Att hämta instruktioner på kurshemsidor (ex. hämta schema, uppgifter etc.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Att producera hemsidor	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Att använda olika plattformar (ex. First Class, PingPong)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Att söka i databaser	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Att använda bibliotekstjänster via nätet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Att arbeta med Word/Excel/PowerPoint	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Diskussionsforum där att läsa inlägg, svara på inlägg, diskutera uppgifter etc. kunnat ske vid tidpunkter som passar Dig	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Videoinspelningar i form av inspelade föreläsningar eller liknande	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Att kommunicera via telefon	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
21. Hur bedömer Du Dina förkunskaper och erfarenheter i relation till den teknik som använts under utbildningen?							ange
Inte alls tillräckliga							☐
Tillräckliga							☐
Fullt tillräckliga							☐
21b. Kommentera							
<div style="border: 1px solid black; height: 60px; width: 100%;"></div>							

Nätbaserade studier

22. Hur ofta har Du i genomsnitt deltagit i datorkommunikationen (läsa inlägg, svara på inlägg, diskutera uppgifter etc.) under utbildningen?							ange
Dagligen							☐
2-3 gånger/vecka							☐
1 gång/vecka							☐
3 gånger/månad eller mindre							☐
Deltog aldrig i datorkommunikationen							☐
22b. Kommentera							
<div style="border: 1px solid black; height: 60px; width: 100%;"></div>							
23. Vilka har varit de huvudsakliga kommunikationsformerna i kontakterna med andra studenter och med lärare?							markera ett eller flera alternativ

Chatt	☐
Diskussionsforum	☐
E-post	☐
Fysiska möten	☐
Telefon	☐
Videokonferenser	☐
Annat	☐

23b. Om annat, ange

	<input type="text"/>
--	----------------------

24. Ta ställning till nedanstående påståenden. Kryssa för i vilken utsträckning Du instämmer i påståendet (1 = instämmer inte alls, 5 = instämmer helt)	1	2	3	4	5
Utbildningen har krävt mycket kommunikation mellan deltagarna via nätet	☒	☒	☒	☒	☒
Kursmaterial och uppgifter har skapat diskussion och reflektion med andra deltagare	☒	☒	☒	☒	☒
Det har funnits tydliga förväntningar på min medverkan i utbildningen (grad av aktivitet, när inlägg skulle vara inlämnade etc)	☒	☒	☒	☒	☒

Läraren/lärarna har upplevts som närvarande genom sin aktivitet på nätet, trots det geografiska avståndet	☐	☐	☐	☐	☐
Nätkommunikationen har kännetecknats av dialog och levande samtal	☐	☐	☐	☐	☐
I den skriftliga kommunikationen har jag oroat mig för hur jag skulle skriva för att bli förstådd	☐	☐	☐	☐	☐
Jag har upplevt närhet och gemenskap med de andra deltagarna i vår nätkommunikation	☐	☐	☐	☐	☐
Det är nödvändigt med fysiska sammankomster	☐	☐	☐	☐	☐
Att träffa kurskamrater och lärare "öga mot öga" gör det lättare att senare kommunicera över nätet	☐	☐	☐	☐	☐
Fysiska sammankomster behövs därför att vissa saker är svåra att kommunicera över nätet	☐	☐	☐	☐	☐
Fysiska sammankomster behövs fortlöpande under utbildningen	☐	☐	☐	☐	☐

25. Vilka examinationsformer har tillämpats under utbildningen?

--	--

26. Vilken typ av kunskaper och färdigheter anser Du att högre utbildning framförallt bör uppmuntra till?	ange endast ett alternativ!
--	------------------------------------

Faktakunskaper	☐
Att förstå sammanhang, lösa problem och dra egna slutsatser	☐
Att kritiskt granska, själv ta ställning och producera "egen" kunskap	☐
Att använda och utveckla den egna personligheten i arbetet med innehållet	☐
Annat	☐

26b. Om annat, ange

--	--

27. Vilken typ av kunskaper och färdigheter anser Du att den IT-stödda utbildning inom medicin och vård som Du deltagit i höstterminen 2003 framförallt uppmuntrat till?	ange endast ett alternativ!
---	------------------------------------

Faktakunskaper	☐
Att förstå sammanhang, lösa problem och dra egna slutsatser	☐
Att kritiskt granska, själv ta ställning och producera "egen" kunskap	☐
Att använda och utveckla den egna personligheten i arbetet med innehållet	☐
Annat	☐

27b. Om annat, ange

--	--

28. Vilken roll anser Du att läraren i IT-stödd distansutbildning <i>idealt</i> borde ha?	ange endast ett alternativ!
--	------------------------------------

En <i>traditionell</i> lärare som förmedlar innehåll och förståelse för ämnet samt klart och tydligt bekräftar huruvida studenternas inläring är nöjaktig.	☐
En <i>handledande</i> lärare som genom uppgifter, tips och vägledning inspirerar studenterna att själva söka kunskap och gå utöver sitt vanliga sätt att tänka.	☐
En <i>omvårdande</i> lärare som genom att uppmärksamma och bekräfta alla studenter skapar studiemotivation och ett trivsamt studieklimat.	☐
En <i>dialoginspirerande</i> lärare som initierar uppgifter och samtalsämnen som väcker studenternas intresse för kollektivt utbyte och diskussion om ämnet.	☐
Annat	☐

28b. Om annat, ange

	<input type="text"/>
--	----------------------

29. Försök att bedöma vilken roll Du anser att läraren/lärarna i den IT-stödda utbildningen i *huvudsak* haft.

ange endast ett alternativ!

En <i>traditionell</i> lärare som förmedlat innehåll och förståelse för ämnet samt klart och tydligt bekräftat huruvida studenternas inläring varit nöjaktig.	☐
En <i>handledande</i> lärare som genom uppgifter, tips och vägledning inspirerat studenterna att själva söka kunskap och gå utöver sitt vanliga sätt att tänka.	☐
En <i>omvårdande</i> lärare som genom att ha uppmärksammat och bekräftat alla studenter skapat studiemotivation och ett trivsamt studieklimat.	☐
En <i>dialoginspirerande</i> lärare som initierat uppgifter och samtalsämnen som väckt studenternas intresse för kollektivt utbyte och diskussion om ämnet.	☐
Annat	☐

29b. Om annat, ange

	<input type="text"/>
--	----------------------

30. Har den IT- inte alls i mycket i liten i varken i hög i mycket

stötta distansutbildning som Du deltagit i under höstterminen varit värdefull för Dig:		liten grad	grad	liten eller hög grad	grad	hög grad
på ett yrkesmässigt plan?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
på ett personligt plan?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
på annat sätt?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
30b. Kommentera						
<div style="border: 1px solid black; height: 60px; width: 100%;"></div>						
31. Vad tycker Du har fungerat bra?						
<div style="border: 1px solid black; height: 60px; width: 100%;"></div>						
32. Är det något som skulle behöva förbättras?						
<div style="border: 1px solid black; height: 60px; width: 100%;"></div>						
33. Skulle Du rekommendera IT-stödd distansutbildning till någon som funderar på att läsa vidare på högskola eller universitet?					ange	
Ja					☐	
Nej					☐	
Vet ej					☐	
33b. Kommentera						

	<input type="text"/>
--	----------------------

34. Hur skulle Du med egna ord vilja uttrycka den nytta Du har av att delta i IT-stödd distansutbildning?

	<input type="text"/>
--	----------------------

Tack för Din medverkan!

Skicka in enkäten

© Centrum för utvärderingsforskning, 11 januari 2004